

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA



Könyvnyomdák Budapesten.

I. kerület.

Adám Herman
Krisztina-körút.
M. kir. Államnyomda
Nándor-tér 1.
M. kir. tud. Egyetemi ny.
Iskola-tér 3.

II. kerület (Viziváros).

Bagó M. és Fia
Ponty-utca 4.
Goldberger Ignác
Fő-utca 23.
Heisler Jaroslav
Várkert-rakpart 1.
Hauszky József
Bomba-tér 4.
Müller K. (Münster K.)
Albrecht-út 3-5.

III. kerület (Ó-Buda).

Bartalits Imre
Remete-hegy.
Bichler Ignác
Kiskorona-utca 15.
Wimmer Márton
Serfőző-utca 10.

IV. kerület (Belváros).

Barcza József
Váci-utca 66.
Buschmann Ferencz
Koronaherceg-utca 8.
Franklin-Társulat magy.
Irod. Int. és könyvny.
Egyetem-utca 4. és
Vármegye-utca 11-13.
Goszler Gyula
Aranykéz-utca 1.
Hunyadi Mátyás ny.
Zöldfa-utca 43.
Langer Ede és Fia
Zsilbáros-utca 1.
M. kir. posta- és táv. ny.
Főposta-épület.
Mercur kö- és könyvny.
Királyi Pál-utca 9.
Nagy Sándor
Papnövelde-utca 8.
Id. Poldini Ede és Társa
Íranyi-utca 1.
Quittner József
Károly-körút, központi
városház.
Róth József
Ujvilág-utca 6.
Singer Lipót
Károly-körút 24.
Súsz Dávid
Fővám-tér 5.
Székesfővárosi ház. ny.
Központi városház.
Ullmann József
Régi posta-utca 4.
Várnai Fülöp
Régi posta-utca 3.
Victoria-nyomda
Váci-utca 37.
Wodianer F. és Fial
Sarkantyús-utca 3.

V. kerület (Lipótváros).

Bendiner A.
Arany János-utca 18.
Budapesti h. és v. nyomd.
Lipót-körút 22.
Czettel és Deutsch
Bálvány-utca 12.
Farkas Testvérek
Nádor-utca 19.
Hamburger és Birkholz
Csáky-utca 13.
Hermes könyvny. r.-t.
Báró Atzél-utca 2.
Hungária-könyvnyomda
Váci-körút 34.
Juhász és Haas
Tűkkör-utca 5.
Kállai Ármin
Bálvány-utca 18.
Kálmán M. és Társa
Vadász-utca 32.
Kanitz C. és Fial
Vadász-utca 26.
Károlyi György
Kálmán-utca 5.
ifj. Kellner Ernő
Csáky-utca 9.
Kertész József
Mária Valéria-utca 11.
Kollmann Fülöp
Arany János-utca 34.
Krausz Lajos
Váci-körút 20.
Krausz és Kalmár
Zoltán-utca 11.
Légrády Testvérek
Váci-körút 78.
Lengyel Lipót
Vadász-utca 35/a.
Lőw Ede
Váci-körút 80.
Magyar Hírlap nyomd.
Honvéd-utca 10.
Magyar Sajtó könyvny.
Nádor-utca 74.
Márkus Samu
Báthory-utca 20.
M. k. postatakarékp. ny.
Hold-utca 4.
Pallas-irod. és nyomd. r.-t.
Kálmán-utca 2.
**Pesti Könyvnyomda-
Részvénytársaság**
Hold-utca 7.
Pesti Lloyd-társulat ny.
Dorottya-utca 14.
Pollák Elkán
Nagykorona-utca 21.
Pollák M. Miksa és Tsa
Akadémia-utca 15.
Schlesinger Vilmos
Bálvány-utca 26.
Thália-nyomda
Csáky-utca 2/b.
Vincze és Bartók
Bálvány-utca 15.

VI. ker. (Terézváros).

Baross-nyomda
Uj-utca 6.
Beer E. és Társa
Aradi-utca 8.

Berkovits János
Teréz-körút 40-42.
Breuer Mihály
Dessewffy-utca 43.
Bróza Ottó
Váci-körút 17.
Ehrnstein Mór
Laudon-utca 4.
Engel S. Zsigmond
Vörösmarty-utca 56.
Európa, irod. és ny. r.-t.
Ó-utca 12.
Fővárosi nyomda stb. r.-t.
Podmaniczky-utca 39.
Fried és Krakauer
Dalszínház-utca 10.
Friedmann Á.
Gyár-utca 54.
Fucha Samu és Társa
Podmaniczky-utca 27.
Gergely Miksa
Váci-körút 19.
Glückselig M.
Hunyady-tér 7.
Goldschmidt Mór
Révay-utca 6.
Gross és Grünhut
Gyár-utca 32.
Herrman Ignác
Szerecsen-utca 20.
Hornyánszky Viktor
cs. és kir. udv. könyvny.
Aradi-utca 14.
Kápolnai Adolf
Teréz-körút 5.
Kassino Jakab
Király-utca 26.
Kaufmann, Vojtitz és tsa
Vörösmarty-utca 52.
Korvin Testvérek
Révay-utca 14.
Kunosey Vilmos és Fia
Teréz-körút 38.
Löbl Dávid és Fia
Andrássy-út 19. és
Nagymező-utca 26.
Minerva ny. (utl. Gansl Zs.)
Szerecsen-utca 7/9.
M. á. v. menetjegy-ny.
Csengery-utca 33.
Magyar reklám-nyomda
Nagymező-utca 66.
Markovits és Garai
Lázár-utca 13.
Muskát Miksa
Szondi-utca 4.
Orsz. közp. közs. ny. r.-t.
Váci-körút 61.
Pollacsek Mór
Dávid-utca 4.
Poporul Román nyomd.
Vörösmarty-utca 60/a.
Posner K. Lajos és Fia
Csengery-utca 31.
Radó Izor
Szerecsen-utca 13.
Radó és Rózsa
Ó-utca 2.

Rigler József Ede r.-t.

Róza-utca 55.
Spenn és Singer
Szondi-utca 11.
Schmelcz Izidor
Izabella-utca 70.
Schmidl Sándor
Szerecsen-utca 6.
Székely Viktor
Dávid-utca 4.
Vigyázó Tivadar
Váci-körút 39.
Wellesz Béla
Uj-utca 37.

VII. (Erzsébetváros).

Árpád kö- és könyvny.
Valero-utca 9.
Athenaeum ir. ny. r.-t.
Kerepesi-út 54.
Bárd Jakab
Miksa-utca 17.
Biró Albert
Klauzál-utca 35.
Deutsch József
Károly-körút 7.
Elek Lipót
Kertész-utca 37.
Erzsébetvárosi könyvny.
Dohány-utca 29.
Galitzenstein H.
Dohány-utca 68.
Garai Mór
Károly-körút 3.
Gelléri és Székely
Kerepesi-út 34.
Gonda és Társa
Akácfa-utca 50.
Grünwald Ödön
Wesselényi-utca 4.
Hedvig S.
Dohány-utca 12.
Kellner Gerson
Csányi-utca 13.
Krammer és Erhardt
Csömöri-út 28.
Löbl Mór
Király-utca 27.
Löblövitz Zsigmond
Csömöri-út 38.
Nagel István
Vörösmarty-utca 17.
Neuwald Illés
Dohány-utca 44.
Pannonia-nyomda
Rombach-utca 8.
Propper Leó
Erzsébet-körút 35.
Reich Ármin
Dohány-utca 84.
Roth és Krausz
Kertész-utca 23.
Rubin Izidor
Király-utca 15.
Spatz Henrik
Dohány-utca 55.
Spitzer Márk
Klauzál-utca 31.
Stern Péter
Kazinczy-utca 35.

Wendt és fia
Károly-körút 19.
Wiesinger József
Wesselényi-utca 30.
Yost írógép r.-t. nyomda
Erzsébet-körút 9-11.
Zeisler M.
István-tér 17.

VIII. ker. (Józsefváros).

Anglo-nyomda
Baross-utca 47.
Budapesti Hírlap nyomd.
Rökk Szilárd-utca 4.
Corvin-nyomda
Baross-utca 4.
Özv. Fried Ignáczné
József-utca 14.
Fritz Ármin
József-körút 9.
Hell I. Ede
Luther-utca 4.
Klein Vilmos
Kerepesi-út 73.
Kohn Simon
József-körút 10.
Kossuth Lajos-nyomda
Ujvástartér 5.
Lipinszky és társa
Nap-utca 19.
Oththon-nyomda
Mária-utca 42.
Pázmáneum-nyomda
Mária-utca 11.
Réval és Salamon
Üllői-út 18.
Róza Kálmán és Neje
Szentkirályi-utca 30.
Schulcz Adolf
Baross-utca 81.
Stephaneum ny.
Szentkirályi-utca 28a.
Szent Anna-nyomda
Baross-utca 66-68.
Szent László-nyomda
Rökk Szilárd-utca 28.
Nemzetközi könyvny.
Futó-utca 44.
Weissenberg Ármin
József-körút 16.

IX. ker. (Ferenczváros).

Budapesti Napló
Üllői-út 25.
Engelmann Mór
Vámház-körút 35.
Harsány Emil
Lónyay-utca 7.
Műszaki ir. és ny. r. t.
Soroksári-utca 5.
Pátria-nyomda r.-t.
Üllői-út 25.
Szrpazke Novoszti kny.
Lónyay-utca 12.

X. kerület (Kőbánya).

Első kőbányai könyvny.
Jászberényi-út 1.
Lőrincz F.
Maglód-út (Oyjtű-fogház).
Merendák Károly
Liget-tér 4.

Csakis Gutenberg-gyűjtőt vegyünk! !! Ot százalék a ——— !!
szanatorium javára. !!

FOLYÓIRAT

Könyvnyomdák a vidéken.

- Abauj-Szántó**
Baksy Barna.
- Abauj-Szepsi**
Tóth István.
- Abrudbánya**
Róth Ferencz.
- Ada**
Berger L.
- Alsó-Kubin**
Trnkóczy József.
- Alaó-Lendva**
Balkányi Ernő.
- Apatin**
Casz Mátyás.
Szavadill József.
- Arad**
Aradi nyomda-részvény-társaság.
Bloch H.
Első aradi amerikai gyors-sajtó-nyomda (tul.: Kerpich Zsigmond).
Qór. kel. egyházmegyei ny. Oyulai István.
Muskát Miksa.
Trihuna Poporului r.-t. nyomdája.
Réthy Lipót és Fia.
- Aranyos-Maróth**
»Dóczy«-nyomda (tulajd.: Némédi László).
- Azód**
Magyar kir. javító-Intézet nyomdája.
- Bács-Almás**
Vogl M.
- Bács-Kula**
Berkovits Márk.
- Bács-Szent-Tamás**
Gavanczky Szima.
- Bács-Topolya**
Wilhelm Miksa.
- Baja**
Kazal J.
Kollár Antal és Fia.
Nánay Lajos.
Rajkovics Károly.
- Balassa-Gyarmat**
Balassagyarmati könyvnyomda r. t. (v. b.)
Darvai Armin.
Halyák István.
Werthemer Zsigmond.
- Balázsfalva**
Qór. kath. püspöki nyomda.
- Bánffy-Hunyad**
Ábrahám Mór.
- Barcs**
Skríbanek N.
- Baróth**
Rozsándai János.
- Bártfa**
Blayer M.
Sálgó Mór.
- Battonya**
Ruber István.
- Bazin**
Klein Alfréd.
- Békés**
Báró Drechsler Oéza.
- Békés-Csaba**
Corvina-ny. (Szihelszky J.)
Povázsy testvérek.
- Belényes**
Süssmann Lázár.
- Beregzász**
Haladás-könyvnyomda (tul.: Juhász Piroška).
Engel Jenő.
- Besztercze**
Baciu A.
Botschar Tivadar.
Csallner Károly.
- Besztercebánya**
Hungaria-ny. (tul. Sonnenfeld Mór).
Machold F.
Ifj. Nádosy Oyula.
- Bicske**
Lederer Hermann.
- Bonyhád**
Raubitschek Izor.
Weisz Jakab.
- Borosjenő**
Ungár J.
- Brezsnóbánya**
Kreisler J.
- Brassó**
Brassói Lapok nyomdája (tul.: Trattner H. és tsal).
Cjurcu és társa.
Óáhony és Társa.
Grünfeld Vilmos.
Qótt János Fia.
Herz és Társa.
Muresianu Aurél.
- Budafok** (Promontor)
Leopold és Klein.
- Buziás**
Ullmann F.
- Csacza**
Braun Rezső.
- Csáková**
Orádl Péter.
- Csáktornya**
Fischel Fülöp.
- Caervenka**
Heincz Lajos.
Welker Ádám.
- Csikszereda**
Oyórgyjakab Márton utóda; Dreznánd Viktor.
Szvoboda József.
- Csongrád**
Tiszavirág nyomdája (tulajd.: Silber Jánosné).
Weisz Márk.
- Csorna**
Kokas és Neumann.
- Csurgó**
Vágó Oyula.
- Czegléd**
Nagy Elek
Sehők Béla.
- Dárda.**
Frank Béla.
- Debreczen**
Adler Józsefné
Csokonai nyomda-rt.
Droschart és Popovits.
Hoffmann és Kronovitz.
Horovitz Zsigmond.
Hungaria-nyomda.
Komáromi József.
László Albert.
Pongrácz Oéza.
Városi nyomda.
- Deés**
Bernát Nándor.
Demeter és Kiss.
Goldstein Jakab.
- Detta**
Heldenwanger és Ullmann.
- Déva**
Hirsch Adolf.
Kroll Oyula.
- Deveszer**
Rosenberg Zsigmond.
- Dicső-Szent-Márton**
Hirsch Mór.
- Ditró**
Ditró és Szárhegy közsegk nyomdája.
- Dombóvár**
Dombóvári könyvnyomda (tulajd.: Bruck Sándor).
- Dunaalföldvár**
Somló Manó.
- Duna-Szerdahely**
Adler Netti.
Goldstein Józsva.
- Eger**
Baross-ny. (tul.: Paunz S.)
Egri könyvny. részv.-társ.
Érseki lyceumi nyomda.
Lőw Sámuel.
- Enying**
Politzer Jenő.
- Eperjes**
Kósch Árpád.
Pannonia-ny.(tul.:Kahn M.)
- Érsekujvár**
Kohn Samu.
Pálinskás I. Oéza.
Winter Zsigmond.
- Erzsébetfalva**
Mártonfi L.
- Erzsébetváros**
Kotzauer D.
- Esztergom**
Buzárovits Ousztáv.
»Hunnia« könyvnyomda (tul.: Gerenday József).
Lalazky János.
Tábor Adolf.
- Ér-Mihályfalva**
Beck Adolf.
- Fehérgyarmat**
Mátyás Adolf.
- Fehértemplom**
Kuhn Péter.
Wunder Ousztáv.
Wunder Oyula.
- Felső-Öör**
Schodisch Lajos.
- Felső-Vissó**
Schiffmann H.
- Fertő-Nezslider**
Horváth B.
- Flume**
Battara P.
Chiuzre & Co.
Jeroucheg O.
Mohovich Emidio
Unio könyvnyomdai müintézet.
- Fogarás**
Thierfeld Lipót.
- Galánta**
Első galánthai könyvny. (tul.: Neufeld Samu).
- Galgóc**
Szold Jakab.
Sterner Adolf.
- Gálszécs**
Berkovits R.
- Gödöllő**
Kandery Ferencz.
- Gyergyó-Szent-Miklós**
Létz János és Társa.
Sándory Mihály.
- Gyoma**
Kner Izidor.
- Gyöngyös**
Herzog Á. E.
Ilievesmegy. Lapok ny.
Sima Dávid.
- Gyöngy**
Engel József.
- Győr**
Fischer István és F. utóda
Nitsmann József.
Gróf Oyula és társa.
Oyóregyházm. könyvny.
Heckenast Oyörgy.
Láng J. Jenő.
Pannonia-könyvnyomda.
- Győr-Sziget**
Gross O. és társa.
- Gyula**
Corvina-nyomda.
Dohay János.
- Gyulafehérvár**
Schäser Ferencz
Püspöki lyc. nyomda (bérlo: Papp Oyörgy).
Voltz B.
- Hajdú-Böszörmény**
Szabó Ferenczné.
- Hajdú-Dorog**
Grünfeld Mózes
- Hajdú-Nánás**
Bartha Imre.
- Hajdú-Szoboszló**
Plón Oyula.
- Hajas**
Káltsch Ignác.
Práger Ferencz.
- Halmi**
Friedmann Henrik.
- Hatvan**
Hoffmann M. L.
- Hódmező-Vásárhely**
Hódmezővásárhelyi nyomda és kiadó r.-t.
Lévai Fülöp.
Vásárhelyi Híradó ny.
Vásárhely és Vidéke ny.
Wesselényi Oéza.
- Holics**
Malovány József.
- Homonna**
Waller H. és Társa.
- Huszt**
Grünwald Jakab
Mermelstein Fülöp.
- Igló**
Schmidt József.
Tátra-könyvnyomda (tul.: Stein Ignác).
- Ipolyság**
Kanyó Antal utóda
Neumann Jakab
- Jászberény**
Brünauer Adolf és Társa.
Kubicza János.
- Jászapáti**
Galamb Zoltán.
- Kalocsa**
Jurcsó Antal.
Werner Ferencz.
- Kaposvár**
Qerő Zsigmond.
Hagelmann Károly.
Qzv. Jancsovic Oyuláné.
Kéthelyi L. és Társa.
- Kapuvár**
Buxbaum József.
- Karánsebes**
Karánsebesi gör. kel. rom. egyházmegye nyomdája.
Fleissig Lipót.
- Karczag**
Szódl S.
- Kassa**
Breltner Mór.
Outenberg-ny. (Lukács O.)
Koczányi Béla.
László Béla.
Vitéz Adolf.
Werfer Károly.
- Kecskemét**
Első Kecskeméti Hirlapkiadó és Nyomda-Részvénnytársaság.
Pestmegyei Hirlap.
Steiner Mihály.
Sziládi László.
Szappanos István.
Tóth László (tulajd.: Fekete Mihály).
- Késmárk**
D. Altmann Dávid.
Sauter Pál.
- Keszthely**
Farkas János.
Nádai Ignác.
Sujánszky József.
- Kézdi-Vásárhely**
Ifj. Jancsó Mózes.
- Király-Helmec**
Klein József.
- Kisbér**
Hafli Kálmán.
- Kis-Czell**
Dinkgreve Nándor.
- Kis-Jenő**
Gallovics Dezső.
- Kis-Körös**
Kallsch Ignác.
- Kis-Kún-Félegyháza**
Feuer Illés.
Vesszősi József.
- Kis-Marton**
Dick Ede.
- Kis-Pest**
Fischhof Henrik.
- Kisújszállás**
Szekeres József.
- Kis-Várda**
Berger Ignác.
Ifj. Klein Oyula.
- Kolozsvár**
Boskovics József.
Ellenzék nyomdája. (tul.: Magyar Mihály.)
Qámán János örököse.
Qombos Ferencz.
Outenberg nyomda.
Lepage Lajos.
Magyar Polgár nyomdája. (tul.: Ajtay K. Albert).
Polcz Albert.
Stief Jenő és Társa.
Zobátz Ferencz.
- Komárom**
Frélsinger Mór.
Hacker Richard.
Hungária-nyomda
Schönwald Tivadar.
Spitzer Sándor.
Szénássy János.
- Körmend**
Körmendi könyvnyomda-részvénytársaság.
- Körmöcbánya**
Joerges A. özv. és Fia.
Paxner és Biron.
- Kőszeg**
Feigl Frigyes.
Feigl Oyula.
- Kún-Szent-Márton**
Csanády József.
- Léva**
Dukesz Lipót
Nyitrai és Társa
Schultz Ignác.
- Lippa**
Zeitler Lajos.
- Liptó-Szent-Miklós**
Lőw Dezső.
Steier Izidor.
- Lőcse**
Reisz Tivadar József.
- Losonc**
Kármán Zsigmond
Losonci Sándor.
Roth Simon.
- Lugos**
Szidon József.
Traunfellner Károly.
Tipografia Heres.
Virányi János.
Weisz és Sziklai.
- Magyar-Óvár**
Czéh Lajos.
- Makó**
Kováts Antal.
Neumann József.
- Malacska**
Wiesner Alfréd.
- Marczall**
Mizsúr Ádám.
- Maros-Ludas**
Olüek József.
- Máramaros-Szilget**
Berger Miksa.
Sicherermann Mór.
Vider és Rosenthal.
- Margitta**
Hungária könyvnyomda (tul.: Pollák Lajos).
- Marosujvár**
Wugrinetz Márton.
- Maros-Vásárhely**
Adi Árpád.
Ev. ref. collegium-nyomda (tul. Benkő László).
Orin Vilmos.
- Mátészalka**
Weisz Zsigmond.
- Medgyes**
Reissenberger O. A.
- Mezőkövesd**
Balázs Ferencz.
- Mezőtúr**
Braun J.
Kanyó Antal.
- Miava**
Haas Mór.
- Mindszent**
Weisz Ignác.
- Miskolcz**
Boros Benő.
Forster, Klein és Ludvig.
Stamberger Bernát.
Stamberger Lajos.
Sugár és Társa
Szélnyi és Társa.
- Módos**
Hoffmann Bela.
Lustein Márkus.
- Mohács**
Blandi János.
Rosenthal Márk és Fia.
- Moór**
Moóri könyvnyomda.
- Moson**
Grünfeld Ignác.
- Munkács**
Orász Testvérek.
Grünstein Mór.
Káhn és Fried.
Kohn és Klein.
Melsels Bernát.
- Mura-Szombat**
Ujházi Miksa.
- Nagy-Atád**
Ornsberger Antal.
- Nagy-Bánya**
Molnár Mihály
Nánásy István.
- Nagy-Bittse**
Spiegel Samu.

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ-
HIVATAL:

Budapest, V., Hold-utca 7.

A KÖNYVNYOMDÁSOK SZAKKÖRÉNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELŐFIZETÉSI ÁR

Egész évre 4 kor., fél évre 2 kor
Egyes szám ára 40 fillér.

HIVATALOS RÉSZ.

A Szakkör 1903. október havi programja.

- 12-én** (hétfőn) este fél 8 órakor *választmányi ülés* a körhelyiségben.
- 18-án** (vasárnap) este 8 órakor *házi kedélyes estély* a körhelyiségben.
- 25-én** (vasárnap) délelőtt fél 11 órakor *havi felolvasó-ülés* (Firtinger Károly emlékének szentelve). --- Délután 4 órakor: *Firtinger Károly síremlékének leleplezése* az újpesti temetőben.
- A 4., 11. és 18-ára eső vasárnapokon délelőtt a körhelyiségek a tagok szabad rendelkezésére állanak.

FÖLHIVÁS.

Tisztelt Szaktársak!

Körünk — a közóhajnak eleget teendő — a szaktanfolyam folytatólagos működését a legközelebbi napokban megkezdeni feltétlenül szükségesnek tartja.

Mindannyian meg vagyunk győződve arról, hogy a rajztudás szakmánkban fontos tényező, mert hisz az ebben való gyakorlat tükrözi vissza gondolatainkat.

Eme meggyőződés indította Körünk vezetőségét arra, hogy alkalmat teremtsen a rajzolás művelésére, a grafikai szempontok különös figyelembe vétele mellett. Fő feladatunk oda irányul, hogy ezáltal önmagunkon segítsünk. Odaadással, pontossággal és szorgalommal elérhetjük azt, hogy illetékes helyen mégis csak észre fognak bennünket venni s ezzel nemcsak önmagunknak teszünk szolgálatot, hanem bizonyára egyenkint és összesen elmondhatjuk azt, hogy a végtelenségig vajudó szakiskolánk kérdése egy lépéssel közelebb lesz a megvalósuláshoz.

Ennélfogva felszólítjuk mindazon t. szaktársainkat, kik ebben a rajztanfolyamban résztvenni óhajtanak, mindenekelőtt önmagukkal számoljanak az iránt, hogy az előadásról való kétszeri elmaradás a *törlést* vonja maga után. Eme különösen szigorú eljárásunkat a következőkben indokoljuk meg:

A rajztanfolyam nagys. Fittler Kamill és Czákó Elemér urak jóakaró támogatása folytán a Magyar Iparművészeti Társulat helyiségében, Harsányi Lajos

középiskolai rajztanár vezetése mellett lép folyamatba és ez elég ok arra, hogy figyelmeztessünk minden résztvevő hallgatót, hogy eme igazán megbecsülhetetlen kedvezményt teljes erőnkől, igaz lelkesedéssel, pontos megjelenéssel és szorgalommal támogassuk.

Még csak annyit tartunk szükségesnek megemlíteni, hogy az ott tanultak fognak a saját szakterünetük által ugyanott előadandó metszési gyakorlatoknál felhasználtatni.

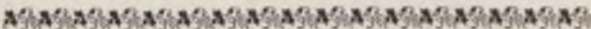
Gondolkodjunk mindezek fölött, de ha megindultunk, úgy vértessük magunkat vasakarattal, hogy tántoríthatatlanul kitarassunk. Jelszavunk legyen: munkára fel!

Budapest, 1903. szept. 25.

A KÖNYVNYOMDÁSOK SZAKKÖRE ÉS A KIKÜLDÖTT
BIZOTTSÁG NEVÉBEN ◦ SZAKTÁRSI ÜDVÖZLETTEL

Pavlovsky J. Alajos.

Beiratkozni lehet a Kör helyiségében október hó 11-én d. e 9-12-ig.



A TÉLI IDÉNY.

Alig volt egyhamar oly reménytelen, sivár kilátás a téli munkaidőre, mint ezuttal, a mikor az iparra már évek óta nehéz lidércnyomásként nehezedő, általánosan rossz közgazdasági viszonyok mellé szegődött a hónapok óta tartó ex-lex állapot s ennek következményeként az eddigi ipari pangás fokozódása.

Azelőtti időkben a nyári gyenge munkamenet nyomása alatt legalább az vigasztalta a munka nélkül lévők seregét, hogy az őszi, téli idény beálltával, mikor kétszeresen érzi a szegény ember a keresethiányt és ennek következtében előálló szükségét: a rendesen beállani szokott munkaemelkedés kenyérhez juttatja jó részüket; most, az ősz elején, tehát a téli idény küszöbén ellenkező, lesújtó hírként kell hallanunk, hogy fővárosi nagy nyomdánk egyike és másika még redukálni kénytelen a rendesnél már eddig is kisebb személyzeti létszámát és a helyett, hogy munkahiányban sinylődő szaktársaink kenyérhez jutnának, az előbbieik sorsára jutnak eddig keresetben lévő nők, gyermekes családfők, néha öreg szülőket, gyámoltalan testvéreket fentartó fiatal, törekvő szaktársak.

De azért a „Jó házból való fiú tanoncznak felvétetik“ sablonos hirdetés segélyével vigan folyik tovább a tanonc-, mondjuk segéd-túltermelés; mert hát annak a legelkeseredettebb és szégyenteljes konkurencziára alapított töméntelen kis (vannak ilyenek, sajnos, jó közepesek is) princípálisnak meg van engedve, hogy tuczatszámra gyártsa a kész nyomor elé néző szerencsétlen individuumokat; szabadjára van hagyva egészen az ilyen boldogtalan ifjonzok leglelkiismeretlenebb kizsákmányolásában, hogy aztán a négy év elteltével kidobja őket, mint kifacsart citromot, félig tönkretett fizikummal, a biztos kenyértelenségnek és nélkülözésnek.

Jelen cikkekcskénk keretében különben nem ezen bűnös visszaéléseket és ezeknek orvoslási módját akarjuk tárgyalni, csak rá akartunk mutatni azon gyászos viszonyokra, melyek között ránk nehezedik az ősz, a tél.

Az inségnek, a kenyérnélküliségtől való folytonos félelemnek és aggályoskodásnak emez általánosságában, midőn a munkásembert a kenyéért való küzdelem, a kenyértől való esetleges elesés, vagy pláne a munkanélküliség legnyomasztóbb érzése szorongatja, bizony nehéz dolog a szellemi dolgokkal való foglalkozás, és mégis, éppen eme sivár viszonyok között kétszeres erővel kell a munkásképzés fokozott művelésére hatni; mind több alkalmat kell adni szaktársainknak, hogy a megélhetés ezen nehéz korszakában a technikai tudás, az általános műveltség minél nagyobb tárházával fölszerelve, lehetőleg könnyebben küzdhessenek meg az élet százféle bajaival.

A mi Szakkörünk, mely tagjainak technikai és szellemi képzését tette főként feladatává: eddig is igyekezett csekély anyagi erejéhez képest megfelelni kítűzött céljának; ezuttal fokozott erővel indul a téli idényben kifejteni szokott működésének: megszorodott taglétszámmal, a viszonyoknak megfelelően változtatott alapszabályokkal, lelkes szakférfiak buzgó közreműködésével kezdi meg a jövő hótól fogva szakképző tanfolyamát, havonkénti felolvasásait és csak kitartó, ambíciózus, előretörekvő gárda kell, hogy a legszebb eredményt mutathassuk fel a közel jövőben.

Lapunk más helyén olvashatjuk a lelkes felhívást, mely serkenteni kívánja a szaktársakat új tagokként való beiratkozásra, hogy egyesült erővel minél többet produkálhassunk a szakképzés terén; még másutt a szaktanfolyam miként szervezésének ismertetését találjuk; láthatják ebből tagtársaink, hogy a Szakkör választmánya mindent megtesz, hogy körünk, céljainak megfelelőleg, melegágya legyen a szakmában és az általános művelődésben való előhaladásnak.

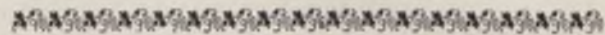
Mindehhez azonban nem elég a vezetők lelkesedése, az alkalom, melyet maga a kör nyújt; annak a felolvasónak, a ki dolgozatának ismertetésével

oktatni kíván, — annak a szaktanfolyamos előadónak, a ki mindennapi folytonos munkáján felül, csekély szabad idejében készül előadására: látnia, tapasztalnia kell azt, hogy fáradtsága, áldozatkészsége nem meddő; hogy lelkes, kitartó, állandó hallgatósága van, a kik legalább azzal honorálják működését, hogy komolyan igyekeznek felfogni, magukévá tenni mindazon oktatásokat, melyekre megélhetésünk és az általánosság érdekében is olyannyira szükségünk van.

Arra akarjuk tehát fölhívni tagtársaink szives figyelmét, hogy a midőn szaktanfolyamunkat újra megnyitjuk, csak komoly elhatározással iratkozzanak be arra, azzal a komoly elhatározással, hogy szorgalmas, buzgó és állandó látogatásával az előadásoknak fokozzák az előadók kedvét és ambícióját, figyelmökkel és igyekezetükkel pedig minél jobban elsajátítsák az előadottakat, hogy így aztán lehetővé tegyék azt az eredményt, melyre tanító és tanítvány egyaránt büszke lehessen.

Felolvasó üléseinknek tömeges látogatására pedig azért kérjük a tagtársakat, mert a legbuzgóbb és leglelkesebb szakférfiainkat is elkedvetleníti az a körülmény, hogy legtöbbször 30—40 ember előtt kell felolvasásukat megtartaniok, a mig ha az érdeklődés állandóan nagyszámú hallgatóság megjelenésében nyilvánul: nemcsak az eddigi, a két kéznek tiz ujján könnyen megszámlálható felolvasóink tartanak ki örömmel a felolvasó-asztal mellett, de újabb és újabb erők fognak rekrutálódni, a kik önkéntelenül véka alá rejtett tudásukat szivesen fogják közrebocsátani akkor, ha látják, hogy fogékony talajra találnak, kiszámíthatatlan hasznára pediglen a szaktudás fejlesztésének és megerősítésének.

Legyenek tehát bármi szomorúak a munkaviszonyok, érezzük bár súlyosan a meg nem érdemelt inséges állapotokat: ne lépünk az elcsüggedés terére, de segítve a segítendőket, fokozott buzgalommal lépünk a közzgazdasági fegyverkezés terére, mely főként abban nyilvánulhat, hogy mennél több tudással, minél nagyobb intelligenciával vértelve szálljunk szembe a megélhetés mind szaporábban nyilvánuló ezernyi bajai ellen.



A PAPIROS ÉS A FESTÉKEK FÉNYÁLLÓSÁGA.

II.

Az autotipiai háromszín- meg négy szín-nyomatok valamennyijének korai pusztulás a sorsa. A festék a mivel nyomtatják — a négy szín-nyomásbeli feketét kivéve — rövid időn belül színét változtatja; a nyomtató-papirosunkról pedig általánosságban azt mondhatjuk, hogy nagyon silány, faanyagból való

s így egykettőre oxidálódik. Talán kissé hihetetlenül hangzik az az állításunk, hogy a mi fényes fehér, tükörsima krétás papirosunk a legsilányabb, legkevesebb tartós papirosfajták közé tartozik: de igaz. A papirosgyárosokat a mostani végletekig menő konkurrenzia arra kényszeríti, hogy faanyagból való papirost használjanak a krétás papiros előállítására, vagyis ilyent vonjanak be a krétaréteggel. A papiros legfő vásárlója, a nyomdász, úgysem látja, mi van a krétaréteg alatt.

Magától értetődik, hogy az egyoldalasan krétázott papirosnál ezt a svindlit nem lehet olyan szemérmetlenül úzni, mint a mind a két oldalán krétás papirosnál. Tiszta rongypapirost azonban itt sem vesznek a krétaréteg alapjául.

A fénynek meg levegőnek a színekre való hatását nemcsak színes nyomtatványainkon tapasztalhatjuk. Megfakul idővel a legtöbb olyan természeti vagy egyéb tárgy, a melynek fölülete tökéletesen száraz. A ruhaféle például — különösen az élénkebb színű — több-kevesebb időn belül észrevehetően megváltoztatja a színét, pedig a kelmfestésben a festőanyag ugyancsak elég alaposan belészívódik a szövet vagy vászon szálai közé. A ruha megfakulásánál a fény, illetőleg a napsugár színbontó hatását a legközvetlenebbül észlelhetjük, a mennyiben a fakulás főképpen a vállon meg a háton áll be, tehát ott, a hol a verőfény legjobban éri. Ebből az is következik, hogy a fénynek hasonlíthatatlanul nagyobb szerepe van a színváltozások előidézésében, mint az oxigénnek meg a levegőbeli savaknak.

A falevelek sárgulásának és későbbi megbarnulásának is valószínűleg a fény a fő-fő oka. A nyár vége felé, ha az életet adó nedvesség fogyatékán van a levél pórusaiban, a levél színe mind világosabbá lesz, majd elsárgul, hogy végezetül megbarnuljon. Sajátságos csak az, hogy a fakulás a nedvesség hiányával kapcsolatos. Figyeljük csak meg: mentől vastagabb, húsosabb, s ezért egyszersmind nedvben gazdagabb a növényi levél, rendszerint annál sötétebb, telítettebb annak a zöld színe. S viszont mennél vékonyabb a levél, annál nagyobb arányban szerepel színének összetételében (sárga + kék = zöld) a sárga.

Ebből a kis eltéréstől tehát bátran következtethetjük, hogy a természetben talán legbővebben szereplő festőanyag, a falevélbéli zöld, sem állja a fényt. A legtöbb gyümölcs, gomba stb. belseje, ha kettévágjuk, egykettőre megváltoztatja a színét. Miért ne volnának a mi festékeink a fény, az oxigén meg a levegőbeli savak hasonló hatásának kitéve?

A festőművészetben ugyan találunk példákat arra, hogy a színek évszázadok viszontagságainak is ellenállanak. Tiziano ragyogó színei még ma is olyanok, mintha frissen festették volna, s a miniaturák jó része is megtartotta intenzív színárnyalatait.

Erre azt mondják, hogy a régi idők festői és

illuminátorai maguk állították elő a festékeket; majd mindegyiknek megvult erre a maga tapasztalatai alapján megállapított receptje s halálával rendszerint a sirba is vitte azt. Annyi valószínű, hogy a mostani festők használta, nagy festékgyárakban készült olajfestékek megközelítőleg sem olyan tartósak, s talán a fényt sem állják úgy, mint a régi olasz festő magacsínálta festékei; s jószágban sincsen hiány, a kik ennek révén mostani festészetünk remekeinek egy-két évszázadon belül bekövetkező pusztulását jövendőltetik.

Ha már a drága olajfestékeknel is bajos dolog az abszolút fényállóságot biztosítani, mennyivel gyöngébben állhatja a fényt a viszonylag olcsó és kevésbé finom könyvnyomdai festékek nagy része!

A festékgyárosok négyféle fokozatot szoktak megállapítani a színek fényállósága tekintetében, de ezek között a fokozatok között végtelen sok átmenet lehet, a szerint, hogy milyen intenzitásban használjuk a festéket. Ha firnászszal halványítjuk: még a minium is enged a fényállóságából.

Azok a festékfajták, melyeket a festékgyárosok abszolút szintartóknak állítanak, a következők:

Vörösek: kárminczinóber, krappkármin, krapplakk, minium, permanens vörös, indiai vörös, cinóber. *Kékek*: antwerpeni kék, azurkék, bronzkék, kobaltkék és kobalt-utánszat, valódi kék, indigókék, császárkék, tengerészkék, milori-kék, orienskék, párizsi kék, aczékkék, ultramarin. *Sárgák*: kádmiúmsárga, krómsárga, nápolyi sárga, permanens sárga, stíl de grain, czinksárga. *Zöldek*: krómzöld és krómoxidzöld, valódi zöld lakk, orosz zöld, milori-zöld. *Barnák*: acajou-lakk, caput mortuum, valódi barna lakk, hús-színű okker, aranyokker, jacaranda-barna, mahagoni-barna, okker, bársonybarna, vörös-barna, szepia, terra di Siena, umbra. A fehér festékek valamennyiét abszolút fényállónak mondják. Az ibolyaszín festékek között — a gyárosok maguk is elismerik — nincsen teljesen szintartó.

Azok közé a festékfajták közé, a melyek a szobai világosságot jól állják, de a verőfényt már kevésbé, a következőket sorozzák:

Vörösek: agátlakk, amarántlakk, brilláns lakk, bronzkármin, czézarlakk, kárminlakk, diafánia-vörös, korintusi vörös, valódi bordeauxi vörös, valódi vörös, firenzei lakk, gránátzinóber, hamburgi vörös, levantei vörös, párizsi lakk, rubinlakk, orosz kármin, skarlátvörös, Viktoria-vörös. *Kékek*: alkali-kék, brüsszeli kék, gentiana-lakk, páva-kék. *Sárgák és narancsszínűek*: kínai sárga, sárga lakk, indiai sárga, narancs-lakk, brilláns narancs. *Zöld*: smaragd-zöld. *Ibolyaszínűek*: parmai lila, valódi ibolya-lakk. *Barnák*: Bismarck-barna, braziliai barna, barna lakk, bronzbarna, fotográfiai barna, veronai barna.

Olyan festékek, a melyek a szobavilágosságot még meglehetősen, de a verőfényt sehogy sem állják:

Vörösek: antikármin, anticzinóber, crimsonette, geraniumlakk, geraniumczinóber, császárörös, nas-sai lakk, római kármin. *Kékek*: kék lakk, brilláns kék. *Zöldek*: brilláns zöld, bronz-zöld, zöld lakk. *Ibolyaszínűek*: brilláns ibolya, bronzliila.

Egyáltalán nem állják a világosságot: *Vörösek*: berlini vörös, magentai vörös, rózsaszín lakk, peonia-vörös. *Kékek*: a közönséges kék lakkok, Czelesztin-kék. A közönségesebb *ibolyaszín* lakkfestékek mind. *Zöldek*: Viktória-zöld, viridin-zöld.

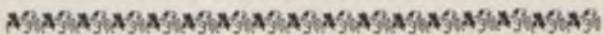
De ismételnünk kell: ezeket a fényállóságbeli fokozatokat a festékgyárosok állapították meg, s így joggal kételkedhetünk a dolog valóságában. Különösen gyanusnak tűnik föl, hogy annyi festéket állítanak abszolute szintartónak, holott egyikről-másikról tapasztaltuk, hogy nem állják a verőfényt.

A nyomdásznak sok esetben tudnia kell, hogy mely színek állják a fényt. Ha például plakátot vagy olyan képet nyomtat, a melyről fölteheti, hogy sokan berámáztatják, s így az a legkülönbözőbb világossági fokozatoknak lehet kitéve: okvetlenül számolnia kell a festékek fényállóságával.

Ha valamely festékfajtánk szintartósságáról meg akarunk győződni, a következő módon járhatunk el.

Legelőször is vegyünk valami jóféle merített kartonlapot, s egy kisebb darabot levágva belőle, tegyük az utóbbit olyan helyre, a hol napfény éri. Néhány nap múlva hasonlítsuk össze a nagyobb darabbal, s ha látjuk, hogy semmi vagy csak nagyon csekély színbeli különbség keletkezett rajta: alkalmasnak találhatjuk a festékpróbához való fölhasználásra. A festékből tiszta kézi hengerrel egy keveset egyenletesen szíjjeldörzsölünk, s azután jól behengereljük vele a nagyobbik kartonpapiros egész fölületét. Megszáradása után a befestett kartont négy darabra vágjuk. Az egyik darabot olyan helyre teszszük, a hol verőfény éri; a másik darab közönséges szobavilágításba, a harmadik sötét szekrénybe kerül; a negyedik darabot üvegborító alá, kénmáj társaságába teszszük. Az utóbbi arra való, hogy az üveg alatt kénsav fejlődjön, s így a savaknak a festékre való hatását is megfigyelhessük.

Néhány nap vagy egy-két hét múlva összehasonlítva az egyes kartondarabokat, tisztán láthatjuk a fénynek, illetőleg a savaknak az illető festékfajtára gyakorolt hatását.



A SZAKISKOLA KÉRDÉSE.

A szakiskola kérdése ez idő szerint már teljesen letűnt a napirendről, mintha bizony a székes főváros által szervezett szakirányú iskolák megfelelnek ebbeli igényeinknek.

Nagyon jól tudják pedig mindazok, a kik a dolog iránt érdeklődnek, hogy ezek nemcsak hogy nem

felelnek meg az igényeknek, de sőt teljesen érték-telenek a szakfejlesztés szempontjából.

Nem szabad tehát az ügyet egyáltalán elejtenünk, hanem újabb akciót kell kezdenünk, hogy e rég óhajtott célunkat végre elérjük.

Mert nem szégyen-e ránk nézve, hogy ez az intézmény nálunk még mindig nincs meg, holott külföldön már évtizedek óta fennáll? Sőt nemcsak ilyen tanonciskolák vannak már, hanem egészen tudományos alapokon nyugvó grafikai akadémiák is.

És nem szégyen-e ránk nézve, hogy már itt Magyarországon is vannak különféle iparágakban a tanoncok számára szakiskolák s a nyomdászok számára még most sincsen?

Pedig egyetlen iparágnak se lehet arra nagyobb szüksége, mint éppen a nyomdászatnak, a hol napról-napra nagyobb intelligenciára és szakképzettségre van szükség.

Alig hiszem, hogy nagyobb szükségük lenne erre a pinczereknek, fodrászoknak, czipészeknek, órásoknak stb., a kik pedig már évek óta bírnak tanoncz-szakiskolákkal.

Igaz, hogy nem a mi feladatunk volna főleg a tanoncz-szakiskolának kieszközlése, hanem a főnök-egyesületé, de miután ebben az egyesületben az ügy érdekében semmi sem történik, nekünk kell megfogni a dolog végét, hogy végre valahára nyélbe üthessük. S megtehetjük ezt annál is inkább, mivel nézetem szerint igen könnyen lenne ez keresztülvihető a szakirányú iskolák keretében.

Nem kellene ehhez semmi egyéb, mint egy kis jóakarát a székes főváros részéről, mely minden különös költség nélkül berendezhetné a szakirányú iskolákat a mi igényeinknek megfelelőleg.

Az a kérdés azonban, hogy miképen kellene ezt az újabb akciót megkezdenünk?

Az én véleményem szerint leghelyesebb lenne ezt úgy megcselekednünk, hogy a szakkör választmánya egy kiküldendő bizottság által memorandumot készíttetne és háromtagú küldöttség által azt átnyújtatná a székes főváros közoktatásügyi tanácsnokának.

A küldöttség szószólója nagyjában körvonalozná a memorandumban foglaltakat és így már a memorandum benyújtásakor kaphatnánk talán erre nézve nyilatkozatot.

A memorandumban ki kellene fejteni a nyomdász-tanoncziskolának a mai viszonyok között való rendkívüli fontosságát és meg kellene jelölni az irányt, mely szerint a szakiskola szervezendő lenne.

Én hiszem, hogy ez a fellépésünk az iskolák létesítését nagy mértékben előmozdítaná, sőt nem lehetetlen, hogy teljes sikerre vezetne.

Mindenesetre pedig okvetlen kell tennünk valamit, mert ha csak arra várunk, hogy a hatóságok azt megcsinálják maguktól, akkor bizony aligha lesz belőle valaha valami.

Ne riadjunk tehát vissza e sok fáradságot nem igénylő munkától, hanem fogjunk hozzá teljes igyekezetünkkel és ha egyelőre más cél nem is érünk el vele, mint hogy az átadás által megismerjük azokat az okokat, melyek a szakirányú iskolák keresztülvitelét gátolják, már ez is fél nyereség lenne, mert megtudva az okokat, gondoskodhatnánk módokról és eszközökről, melyek az akadályokat elháríthatnák.

Én azonban bizom benne, hogy egy alaposan kidolgozott memorandum alapján sikerülne a székes főváros hatóságát rábírni arra, hogy a fennálló szakirányú iskolákat a haladó igényeknek megfelelőleg átalakítsa és életbe léptesse.

Végre is már meg kell oldanunk e kérdést valahára, mert nem nézhetjük közönyös nyugalommal azt a siralmas állapotot, hogy míg a külföldön a nyomdászatot mindinkább a művészi tökélyre látjuk emelkedni, addig minálunk vagy külföldről bejövő idegen elemek mozdítsák elő az ipar fejlődését, a mely azonban sohasem nemzeti irányú, vagy csak egyesek ügyességére és privát buzgalmára legyen az bízva, mely ha talán tényleg elő is mozdítja az ipar fejlődését, arra a magaslatra még sem tud felemelkedni, a hová a külföldi nyomdászat szakiskolái révén jut.

Melegen ajánlom tehát ezt a javaslatomat a Szak-kör t. választmányának szíves figyelmébe és kérem, hogy e tekintetben mielőbb tegye meg a szükséges intézkedéseket.

Grócz Ernő.

KÖNYVNYOMDAI LEMEZKÉSZÍTŐ ELJÁRÁSOK.

III. A celluloidlemez.

Most eljutottunk egy olyan anyagnak az ismeretetésére, a mely rövidesen óriási jelentőségűvé lett az iparban. Ez a celluloid.

A celluloidot porrá őrölt lövőgyapotból meg kámforból készítik. 115 C^o-ra melegítve puha, akár a tézta; hidegen, a mi rendes nyomdai hőfokunknál azonban rendkívül kemény. A mellett, hogy egy kissé veszedelmes anyag (rendkívül gyúlékony), ma már szélkében használják a műipari cikkek előállítására. Fésűt, meg hasonló tárgyakat csinálnak belőle s a billardgolyókat ma már általában ebből készítik a drága elefántcsont helyett. Láttunk már könyvtáblát, tömbnapárt meg táncrendet is celluloidból s a lipcsei Schelter & Giesecke cég kliséket is csinált már belőle.

Ez a találmány Jannin párisi szobrászé, meg a német Lorché, kik megpróbálkoztak azzal is, hogy fametszetekről celluloiddal stereotipáljanak, vagyis hogy a stereotipáláshoz használt betűfémeket celluloiddal helyettesítsék. A 3–4 centiméter vastag

matriczát ólom oxid és gliczerin keverékéből készítik, s ha ez megkeményedett (15–20 percz mulva), hidraulikus sajtóba teszik képével fölfelé, a megpuhított celluloidlemez pedig fölébe helyezik. Gyors lehűtés után kész az eredeti fametszet tökéletes, bár az anyag összehúzódása következtében valamikéval kisebb mása.

Azóta már kitalálták annak is a módját, hogy kétféle celluloidot állítsanak elő: puhább, meg keményebb fajtát. Lorch ezt hasznára fordította a maga stereotipáló eljárásában, a mennyiben ujabban úgy állítja elő kliséit, hogy a kemény celluloidból való matriczát puha celluloidlemezbe préseli. Kliséinek gyöngye oldala az, hogy megközelítőleg sem bírnak ki annyi nyomást, mint a cinkográf-klisék.

Amerikában a nagyobbfajta plakátbetűket kemény celluloidból készítik, még pedig azért, mert a vézése sokkalta könnyebb, mint a puszpángé, fölülete simább s azonfölül nyomtatás után gyorsabban lemosható. Megvetemedésnek pedig egyáltalában nincsen kitéve, nem úgy, mint a mi fabetűink, a melyekkel minduntalan bajunk támad.

Simasága és jó festékszedő képessége miatt ma már alapnyomati lemeznek is szélkében használják a keményebb fajta celluloidot, s ha a legkiválóbb szakemberek véleményeit vesszük alapul, a kézi vézésre ez volna a legalkalmasabb anyag, a mennyiben nem túlságosan drága, ügyes bánásmód mellett sokszorosan használható s a festék árnyalatát nem változtatja meg sohasem.

Igaz ugyan, hogy a celluloidlemez vézése jóval nehezebb a Mäser-lemez vézésénél, de viszont tagadhatatlanul könnyebb, mint a fának vagy az ólomlemeznek a vézése. A karczóló-tű könnyen kisiklik rajta, ha ügyetlen vagy gyakorlatlan kéz tartja; a biztos kezű, jó rajzó azonban egy-kettőre elsajátíthatja azt a technikai készséget, a melynek szép és nagy nyomásbiróságú nyomtatólemezek az eredményei. Különben is nem győzzük eleget hangsúlyozni, hogy az alapnyomati lemezek vézésének fő-fő feltétele a rajzolni tudás. A ki ügyes rajzó, annak az anyag minemősége nem sok nehézséget okoz.

A celluloidlemez különböző vastagságban kerül forgalomba. Nagyon természetes, hogy mennél vastagabb, annál drágább. Hogy mi az alapnyomatok előállítására minő vastagságút használjunk: attól függ, hogy sima vagy sűrűn mintázott alapnyomatlemez, avagy pedig ábrázolatos valamit akarunk-e csinálni. Sima vagy sűrűmintázatos alapnyomatokhoz az egymilliméteres, sőt még a félmilliméteres lemez is jó; vignetták, ornamentumok készítésére azonban kétmilliméteres lemez kell vennünk, azért tudniillik, hogy a nagyobb lézagokat elég mélyre vészhessük.

A lemeznek fára erősítésén szokott fönnakadni

a legtöbb könyvnyomtató. Pedig a dolog éppen-séggel nem nehéz. Persze, ha közönséges enyvvel ragasztjuk a síma lemezt síma felületű fadúczra: a festékező henger könnyű szerrel leszakíthatja, nagy galibát s még nagyobb idővesztést okozva vele. Ezért a lemez alját, meg a dúcz fölületét csi-szolópapirossal érdessé kell tennünk, hogy a ragasztóanyag jobban megkapaszkodhassék. Sőt a tökéletes biztossághoz még ez sem elég. A lemez alját ezenkívül spirituszba avagy eczetsavba mártott spongyával is gyöngéden meg kell nedvesítenünk; ezek az anyagok oldják a celluloidot, illetőleg megpuhítják kissé s így azt jobban is foghatja a ragasztószer.

Ragasztószerül enyv helyett syndetikont ajánlhatunk. Egy éjszakán át való bepréseléssel rendszerint tökéletesen rögzíthetjük így a lemezt a talpához. De ha lehet, ne mulasztjuk el, hogy a syndetikon használata mellett szögekkel is megerősítsük a lemezt, még pedig nem a préselés után, hanem azt megelőzőleg.

A vastagabb lemezt különben egészen bátran helyezhetjük facettákra is, s ekkor megmarad az a fontos előnyünk, hogy alulról egyengethetünk. A rajznak, betűknek stb. a celluloidlemezre való átmásolása éppen úgy történik, a hogyan azt a Mäser-lemezzel való munkálkodásnál megírtuk. De mert a tükörsíma s gyakran zsirosas tapintatú celluloid nehezen fogja a czeruzavonást: nem árt azt viasznak meg terpentinnel a keverékével bevonni. A keverék legjobb aránya, ha három rész viaszt hét rész terpentinnel oldunk föl. A viasz maga is elég volna, de a papiros nagyon rája tapad; a terpentin hozzákeverésével érzük csak el, hogy a papiros könnyű szerrel leemelhető legyen. Kicsiny spongyát az oldatba mártva, vékonyan bekenjük vele a lemezt; várunk egy kicsit, míg valamicskét megszikkad s aztán rámásoljuk a czeruzarajtot.

A celluloid véséséhez való szerszámok ugyanazok, a melyek a Mäser-lemez véséséhez használatosak. Preparáló folyadék természetesen nem kell hozzá, de nem árt egy üveg tiszta spirituszt, vagy a mi még jobb: eczetsavat a kezünk ügyében tartani. Erre akkor lehet szükségünk, ha fára ragasztjuk vagy mechanikai úton elmosódóvá teszszük a lemezt.

A vékonyabb, 1—1/2 milliméteres lemez megdolgozásához az éles kés is elegendő; a vastagabb lemezeket már okvetetlenül vésőkkel kell kikészítenünk, úgy a mint azt a Mäser-lemezről szóló fejezetben megírtuk. Vastagabb lemezek vésésekor különben kitünő szolgálatot tehet a lombfűrész is; ez eszköz használatakor a lemezt csak utólagosan, kidolgozása után erősítjük a talpára.

Czelluloidvéséskor jól használhatunk még olyan homokkal telt párnát, a minőt a fametsző is használ

munkája közben. A lemezt e párnára téve, véséskor mindig egy és ugyanaz a jobb kezünk tartása; helyette a balkézrel forgatjuk a lemezt, úgy a hogy a vésés éppen megkívánja.

Rendkívül fontos a celluloidra átvitt rajz előkarcolásakor az, hogy a karczó-tű jól ki legyen köszörülve. Ha csak kicsinyt tompa is a hegye, már ki vagyunk téve a megcsuszamlásának. Sőt szabályul vehetjük, hogy az ügyes ember kezében a tű csakis akkor sikamolhat ki, ha tompa a hegye. Ezért az olajos fenőkőnek karczólas közben mindig a kezünk ügyében kell lennie. Hogy a vésőkkel is annál könnyebben dolgozunk, mentől élesebbek: az csak természetes.

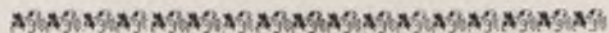
A celluloidlemez nyomásbirósága ügyes kezelés mellett óriási. Ötven-hatvanezer példányt nyomtathatunk róla, a nélkül, hogy a legcsekélyebb kopást is észlelhetnénk rajta. E tekintetben tehát fölülmulja még a fametszetet is. Csak arra kell a gépmesternek ügyelnie, hogy a nyomás a lehető leggyöngédebb legyen, mert ha a nyomóhengert egyszerűen ráereszti a lemezre, könnyen megtörténhetik, hogy ez nyomtatás közben „megnő.”

Színes nyomtatáshoz az összes anyagok közt a celluloidlemez a legalkalmasabb. Kitünően szedi magára a festéket és kifogástalan briliánsággal adja le. Ezért különösen a világosabb színek nyomtatásakor első sorban is erre az anyagra kell gondolnunk.

A festék, firnász stb. nem támadja meg a celluloidot. Ez is nagy előnye a Mäser-lemez meg a karton fölött. Attól, hogy nyomtatás közben egyes részei kitöredezzenek, a mi például a Mäser-lemeznel mindennapos esemény: nem kell tartanunk. Legveszedelmesebb ellensége a tűz, meg a forróság. Ha a száraz celluloidlapra valami szikra pattan, vagy égő gyújtószál esik, könnyen megérhetjük, hogy az egész egy pillanat alatt lángra lobban. 140 C°-nyi hőségben pedig a celluloid tisztára széjjelbomlik.

(Folyt. köv.)

Novák László.



VEGYESEK.

Körünk választmánya elhatározta, hogy módosított alapszabályaink helybenhagyása és életbeléptetése alkalmából *felhívást és taggyűjtő ívet* bocsát ki, alkalmat öhajtván adni szaktársainknak körünkbe való tömeges belépésre és ez által céljainknak minél nagyobb arányban megvalósítására. A kibocsátott felhívás szövege a következő: *Felhívás a Szaktársakhoz!* A könyvnyomdászok Szakköre immár 21 éve áll fönn és a viszonyokhoz képest mindig buzgón és hiven teljesíté feladatát: a szaktudás fejlesztését és a szaktársaknak társadalmi téren való tömörítését, összetartását. Hivatkozva a multa, de különösen szép reményekkel eltelten a jövőre, s az immár modern irányban módosított alapszabályainkra, bizalommal fordulunk a t. szaktársakhoz: könnyítsék meg fel-

adataink és terveink megvalósítását azzal, hogy lépjenek be tömegesen tagjaink sorába. Hogy e kérésünket indokoljuk, egyszerűen hivatkozunk az alanti alapszabálykivonatra, olvassák el a szaktársak figyelemmel s nyugtásonként az ott felsorolt célok elérésére. Beiratási díj nincs. A tagsági illeték havonta 60 fillér, mely a házi pénztáros, illetve Wolf Antal utján küldendő be. A Kör által két év előtt szép sikerrel megindított szaktanfolyamot az idén október havában újra megnyitjuk s ezt a kör összes tagjai ingyen látogathatják s a szükséges eszközöket is díjmentesen kapják. Tagjaink ingyen kapják a havonta megjelenő Grafikai Szemlét, valamint a minden év decemberében megjelenő Évkönyvet. (Ez utóbbit különös kedvezményképen mindazon új tagok is, kik ez évi szeptember havára tagsági illetéket fizetnek.) A Kör vígalmi bizottsága a téli időnyben (okt.—márcz.) havonta egy-egy táncszal egybekötött kedélyes estélyt s évenként egy nagyszabású farsangi estélyt és nyári kirándulást is rendez, a Kör tagjai és azok családtagjai részére szabad belépéssel. Azonkívül a Kör helyiségében (VII., Kerepesi-út 30, félemelet) minden vasárnap délelőtti társas összejövetelt tartunk, a hol billard, sakk, dominó és kártya, napi lapok, heti folyóiratok és külföldi szaklapok rendelkezésre állnak. Előnyt nyújt még a Kör tagjainak majdnem az összes fővárosi színházakba és fürdőkhöz szóló kedvezményes jegyutalványokkal, melyek a körhelyiségben a szolgánál, a tagsági díjnyugta felmutatása mellett bármikor beszerezhetők. Körünket a szaktársak szíves jóindulatába ajánlván, maradunk szaktársi üdvözléssel a *Könyvnyomdászok Szakkörének választmánya*. — *Kivonat az újonnan módosított és szentesített alapszabályokból.* 4. §. Céljai: a) Tömöríteni a szakerőket; b) mindinkább terjeszteni és tökéletesíteni a szakismereteket és művelést a könyvnyomdászat és annak rokonági terén; c) elősegíteni a hazai nyomdászat érdekeit (a hatáskörében álló eszközökkel); d) ápolni és főtartani a Kör tagjainak társas, valamint szellemi életét. 5. §. Eszközök a célok elérésére: a) Szakbavágó kérdések fölött való értekezések felolvasása, szabad előadása és vitatása, szaktanfolyamok rendezése; c) szakközönlöny és szakkönyvek kiadása; d) szakbavágó pályázatok időnkinti kiírása; e) szakkiallítások rendezése; f) nyomtatványok és betűminták, szakkönyvek és szaklapok gyűjtése; g) a tagokat szórakoztató mulatságok rendezése. 6. §. b) rendes tag minden oly könyvnyomdász lehet, ki a Magyarországi Könyvnyomdászok Segélyző Egyesületének tagja (kivételet képeznek, kik önhibájukon kívül föl nem vétettek), vagy valamely nyomdászati rokonág művelője, kit a havi ülés a választmány előterjesztésére felvesz; az ilyen tag a közgyűlés által megállapított tagsági illetéket (jelenleg havonként 60 fillér) fizeti, melyért a Kör kiadványait ingyen kapja, annak minden kedvezményét élvezi s az üléseken választói és választhatási joggal bír. 9. §. Ha valamely tag bectelen cselekményt követ el, vagy a könyvnyomdászok általános érdekei ellen vét: a Kör bármely ülése által, a jelenlevő tagok többségének határozata folytán, kitörölhető. 16. §. A Kör időnként értekező, felolvasó, vitatkozási vagy bíráló üléseket, esetleg szaktanulmányi kirándulásokat tart és a Kör tagjai szakismereteinek fejlesztése céljából évente szaktanfolyamot rendez.

Zgórski Nándor általánosan tisztelt szaktársunk 50-éves nyomdász-jubileumát f. évi október hó 3-án üli meg a Rigler-féle személyzet, a hol jelenleg munkában áll. Hiszszük, hogy a szép ünnepélyen Zgórski tisztelőinek és barátjainak nagy serege fog megjelenni a Rigler-személyzeten kívül is, hogy érdeme szerint méltassák félszázados becsületes munkásságát.

A „**spisz**“. Nem kevesebb, mint 27 gépmester szaktársunk lett tavaly Németországban hivatása teljesítése következtében nyomorékká, még pedig a legtöbbje ennek a minálunk még széltében „spisz“-nek nevezett kicsiny maszatkán irtása közben. 27 súlyos balesetet emlit ugyanis meg a hivatalos német statisztika. A 27 baleset közül 7 olyanformán történt, hogy a gépmester a festékeződést akarta szabályozni, s az ide-oda járó nyomótaliga fölött ágaskodva a festékadórást szabályozó srófkok után, megcsúszott s kezével a formára esett. A 20 további szerencsétlenségnek „spisz“ volt az okozója, a mit nyomás közben akart leütni a gépmester. A balesetek súlyosságát növeli még az is, hogy a (különösen táblázatos) forma és nyomóhenger közé került kéz sebeibe annyira belenyomódik a festékanyag meg piszok, hogy teljességgel lehetetlen az alapos megtisztítása. Ennek aztán az a szomorú következménye, hogy az ilyen testrészt, még ha látszólag meg is gyógyul, időközönként megint fájóssá, dagadtá válik, s újra vagdosni kell. A németek most úgy igyekeznek e balesetek számát kevesbíteni, hogy a gyorsajtók körül ilyen tartalmú plakátokat ragasztanak ki:

*A gép járása közben a formához nyúlni
s a forma fölé hajolva szabályozni a
festéket: tilos!*

Külföldi szakkurzusok. A külföld egyik-másik államában a kormány meg egyéb hatóságok jelentékeny erkölcsi és anyagi segítségével látják el az iparossegédek szakkurzusait. Svájcban 1900 végén törvényt is alkotnak, a mely kimondja, hogy az ilyes kurzusok főtartásához a szövetségtanács a kurzusok költségeinek 50%-ával tartozik hozzájárulni. Az aarai nyomdászoknak az alapnyomati lemezek vésését tanító kurzusai is 120 frankot kapott legutóbb. A sanktgalleni nyomdászok szakkurzusát is nagyobb összeggel segítette a kantonális departement. Itt a tanítás tárgya vázlatkészítés meg színezés volt; az eredmény pedig általában kitünő. — Ausztriában főképpen az iparkamarák segítik a munkások szakkurzusait. A bozeni nyomdászsegédek tanfolyamának például az ottani iparkamara nemcsak hogy ingyen adja a helyiséget, hanem gondoskodik kitünő rajztanárról, fődözi az összes tanítási segítőeszközökre, alapnyomati lemezekre, vésőkre, rajzfüzetekre stb. való kiadásokat, úgy hogy a hallgatóknak egy fillérjökbe sem kerül a tanulás. Szomorú, az egész nyomdászvilágot jellemző jelenség, hogy még e hatalmas kedvezmények mellett is 15-ről 7-re apadt a legutolsó tanfolyam hallgatóinak a száma. Bécsben a grafikai főiskola vezetőinek a segítségével mellett rendez segédek számára való kurzusokat az ottani szakkör. A legutóbbi kurzuson az alapnyomatlemezek vésését meg a vázlatkészítést tanították. Az első tanítási tárgynak a Graphische Revue régi szerkesztője Feige, a másikkak a bécsi mesterszedők legkiválóbbja Wiskočil Ferencz volt az előadója. Hogy a vázlatkészítés dolgában legfőképpen az úgynevezett „bécsi stílus“ kultiválták, az csak természetes. E nyomtatványstílus majdnem egészen elveti modern díszítő anyagunkat, s főképpen a puszta egyenes vonallal ékesít. Motivumait főképpen ze építőművészetből meríti.

Az **Ébredés és Typographia** dalkörök is részt vettek a temesvári országos dalárversenyen, mely ünnepség augusztus 20—23-án zajlott le, s bár daláraink nem nagyon dicsérik a jury pártatlanságát, még pedig jocosan

gondolkoznak így, mindennek dacára is az *Ébredés* a III. csoport *c)* díjaként a temesvári hölgyek ajándékát, egy 500 korona értékű, remekművű dísz-ivókörtöt; a *Typographia* pedig a IV. csoport *c)* díjaként a temesvári zenekedvelők egyletének ajándékát, egy szép ezüst koszorút, hoztak haza. — A *temesvári Typographia* dal-kör, melynek tagjaihoz csatlakoztak az összes temesvári szaktársak, lelkes fogadtatásban részesítette a két testvér-dalárdát és egyik este igen jól sikerült kedélyes összejövetelt rendezett tiszteletükre, mely alkalommal a három dalárda felváltva előadott szép énekei és az elhangzott lelkes felköszöntők igen kellemes órák emlékét hagyták a megjelentekben.

A **soproni Romwalter-nyomdában** készült egy sereg merkantilis nyomtatványból meg akcizenciából küldött mutatót Zsigmond Lajos szaktársunk. Szívesen konstatáljuk, hogy munkáinak jelentékeny részét nagy törekvéssel jellemzi, az alapnyomati lemezek kidolgozásában pedig éppenséggel kiváló ügyességet árul el. Munkáinak nyomtatását Szabó László gépmester szaktársunk végezte, még pedig általában kitünően.

Haláleset. *Számmer* Kálmán volt székesfehérvári nyomdatulajdonos augusztus hó 24-én meghalt. 64 esztendő volt. 1869-ben vette át testvérével Imrével az 1806-ban alapított fehérvári könyvnyomdát. 1871-ben különszakadtak, de a régi nyomda, a „bagolyfészek“ Kálmánnak jutott, ki aztán évtizedekig vezette azt a régi, patriarkális mederben. Tipikus magyar ember volt. A piszkos konkurrencziát lelkéből gyűlölte; kétszerte-háromszorta akkora nyomtatványákat szabott, mint a többi fehérvári princzipális, s nem engedett abból soha egy fillért sem. Béke poraira!

Sauervein Győző csontjainak exhumálása. Derék öreg szaktársunk Leitner Pál lelkes fölhívást intézett a szakegyesület választmányához, kérve, hogy Sauervein Győzőnek, a hatvanas és hetvenes évekbeli feledhetetlen nyomdászvezérnek a Kerepesi-úti sírkertben nyugvó csontjait ásassa föl, s illő módon temettesse át a rákoskereszturi új temetőbe. A szakegyesületnek van ugyan már egy erre vonatkozó határozata, de eddig nem valósíthatta meg. Most azonban sürgössé vált a dolog, a mennyiben a kerepesi temető ama parcelláját, a melyben Sauerveinünk csontjai nyugosznak, a jövő tavasszal valószínűleg fölássák, s az összes csontokat közös sírba temetik át. — Hogy ki volt Sauervein Géza, a fiatalabb szaktársak kedvéért talán nem árt néhány szóban megmondani: 1869 július havától 1871 április 1-éig ő szerkesztette a *Typographiát*. A nyomdászok akkori hatalmas politikai és társadalmi mozgalmának ő volt az élétője; ő ébresztette föl eleinkben a szunyadó szaktársi érzést, s mai törekvéseink hátterében is ott áll az ő önzetlen, fáradhatatlan egyéniségének a buzdító emléke. A sorsosai érdekéért vívott küzdelmének úgyszólván vértanuja lett: a rengeteg munkásság ölte meg. Alig volt harmincz esztendő, mikor a nyomdászág utolsó útjára kísérte. Sírját azóta is esztendőről esztendőre megkoszorúztuk.

Névjegy-divat. A divat egy idő óta a hatalma alá hajtotta a névjegyek gusztusát is, s ma már körülbelül olyan gyors tempóban változik a névjegyek divata, akár a kalapoké meg a kesztyűké. Angolországban most például a következő vizitkártya-divat járja: A férfiak névjegyé átlagosan 5 × 10 centiméter nagyságú; vastag, sávos kartonon nagy nyomtatott betűkkel. A női vizitkártyák alakja már négyzetes, a kartonpapiros azonban lehet bárminő. A házastársak vizitkártyáinak egyik oldalán látjuk a férjnek, a másikon a feleségnek a nevét. — Amerikában ma a fakszimilés vizitkártyák a kedveltek. A megrendelő klisé-t csináltat az aláírásáról, s ezzel nyo-

matja aztán névjegyeit. A papiros minősége és formátuma csöppet sem szerepel az amerikai névjegyek divatjában, mindössze hogy a fiatal lányok vizitkártyái rendszerint tarka-szélűek.

A **világ legnagyobb nyomdája**, a washingtoni államnyomda immár elkészült. Hatalmas hétemeletes épület, olyan szilárd építésű, hogy századokig biztosan épületben marad. Külső falai méteres vastagságúak. Nem kevesebb, mint 1500 ablak van rajta, s bensejét esténként 7000 elektromos izzólámpa világítja meg. A gépek hajtóereje 900 lóerőnyi, az épületben fölhalmozott betűanyag súlya pedig 20.000 métermáza. Az alkalmazottak száma most 4061; ez a hatalmas számösszeg így oszlik meg:

	alkalmazott
Könyvszedéssel foglalkozik	885
Mesterszedői osztály személyzete	122
Könyvnyomó osztály személyzete	258
Akcizensnyomó osztály személyzete	93
Galvanoplasztikai osztály személyzete	85
Hajtogatók	721
Könyvkötészet	927
Központi irodában van	42
Egyéb osztályokban	528

Hogy mekkora a nyomdának munkaképessége, arról fogalmat adhat a következő példa: Multkoriban vasárnap este 6 órakor küldték a nyomdába egy bizottsági jelentésnek a kéziratát, körülbelül 2000 nagy nyomtatott oldalnyi terjedelemben. Másnap reggeli 9 órára a mű tökéletesen készen volt: 15 óra alatt 2000 oldal kiszedve, kinyomtatva és három kötetbe szépen bekötve.

A **Typographia és a Gutenberg** szerkesztői új választás alá estek f. hó 15-én; az eddigi szerkesztőkön kívül a *Typographiára* még ketten, a *Gutenbergre* még egy pályázott. A nyomdánként megejtett titkos szavazás eredménye az lett, hogy a régi szerkesztőket, és pedig Peidl Gyulát 1842 szavazattal, Rothenstein Mórt pedig 1302 szavazattal újra megválasztották. A nyert mandátum három évre szól.

A **Magyar Grafikus**, Ligeti Jenő szaktársunk havonként kétszer megjelenő ujsága a napokban napvilágot látott. A 16-oldalas ujsága tartalma jó, kiállítása elég csinos. Szövege magyar és német nyelvű. Az első számból úgy látjuk, hogy főképpen nyomdász-társadalmi dolgokkal foglalkozni az új lap.

A **Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők Szakegyesülete** — igen helyesen — azon nyomdának jegyzékét terjeszti újabban a megrendelő közönség között, a melyek a közönség megállapított munkaidő-felmunkadíj-szabályzatot elfogadták, — a következők rövid felhívással: Esetleges nyomtatvány-rendeléseknél az alábbi jegyzékben *föl nem sorolt* könyvnyomdák mellőzését tiszteletteljesen kérjük, mert azok munkásaikat túlalacsonyán díjazták és így szakképzett munkásokkal nem is rendelkezhetnek. Bővebb fölvilágosítással szívesen szolgál a Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők Szakegyesülete, Stáhly-utca 7., I. em. (Telefon 60—52.) — Az árszabályt fizető és így pártolásra érdemes könyvnyomdák a következők: Ádám Hermann, Athenaeum, Beer és Tsa, Bendiner A., Berkovits János, Bichler J., Biró Albert, Tipografia Poporul Român, Bróza Ottó, B. H. É. V., Budapesti Hirlap, Budapesti Napló, Buschmann Ferencz, Czettel és Deutsch, Elek Lipót, Engel S. Zsigmond, Engelmann Mór, Erzsébetvárosi könyvny., Európa, Farkas Testvérek, Fichner U. és Tsa, Fővárosi nyomda r.-t., Franklin-Társulat, Fried és Krakauer, Friedmann A., Fritz Ármin, Fuchs Samu és Tsa, Minerva (Gansel Zsigm.), Garai Mór, Gergely Miksa, Glückselig Miksa, Gonda és Goldschmied, Gossler Gyula, Hamburger és Birkholz, Hedvig Sándor, Heisler J., Hermes

r.-t., Hornyánszky Viktor, Hungária, Kanitz C. és fia, Kápolnai Adolf, Károlyi György, Kassino Jakab, Kaufmann, Woititz és Tsa, ifj. Kellner Ernő, Kertész József, Kollmann Fülöp, Korvin Testvérek, Községi nyomda, Krammer és Erhardt, Krausz és Kalmár, Krausz Lajos, Kunossy Vilmos és fia, Lengyel Lipót, Lipinszky és Tsa, Löbl Dávid és fia, Löw Ede, Magyar Hirlap, Magy. kir. államny., Egyetemi nyomda, Markovits és Garai, Márkus Samu, Mezei Adolf, Müller Károly, Nagel István, Nagy Sándor, N. P. Volksblatt, Neuwald Illés, Pallas r.-t., Pannonia, Pázmáneum, Pátia r.-t., Pesti könyvnyomda r.-t., Pesti Lloyd társulat, Pollák Elkán, Pollák M. Miksa, Posner K. L. és fia, Radó Izor, Révai és Salamon, Rigler József Ede r.-t., Róth József, Róth Mór és Tsa, Rózsa Kálmán és neje, Schmelz Izidor, Singer Lipót, Spatz Henrik, Spinner Illés (Breuer M.), Spitzer Márkus, Stephaneum, Szántó József, Székesfővárosi házi ny., Szent-László, Süsz Dávid, Thália, Wellesz Béla, Weissenberg Ármin.

Olcsó angol tanfolyamok. *Brenitzky Károlyné* úrnő, ki a Szakkör műkedvelői előadásain és hangversenyein már több ízben általános tetszés mellett működött: Londonban oklevelet nyert angol nyelv-mesternő, ki az angol nyelvet sikerrel oktatja lakásán: V., Sziget-u. 15a., III. em. 8 (nyugoti pályaudvar mellett), vagy a tanuló lakásán. Heti három óra akár 1 személynek, akár 2—4 személyből álló csoportnak a nyelv-mesternő lakásán havonként 20 kor., a tanuló lakásán 24 kor. Felhívjuk e körülményre tagtársaink figyelmét, annyival is inkább, mert a tanfolyamon, hol a tanítvány már az első órában csak az angol nyelvet hallja és beszéli, 8—10 hónap alatt elsajátíthatja azt. Azonkívül a tandíj oly kevés, hogy pl. egy négy tagból álló csoport egy-egy tagjának csak öt koronát kell fizetnie havonként.

A könyvkötő- és hasonló gépek Németországból való exportja, a kereskedelmi múzeum Konzuli Közleményei szerint, ha az általános gazdasági pangás folytán némileg csökkent is, általában véve mégis eléggé kedvező képet mutatott, miután Németországnak kivitele papírárúkból és különösen finom és díszpapírárúkból állandóan és erősen emelkedik. Ennélfogva e gépek nagy számban és különösen az év vége felé fokozott mérvben szükségeltettek. Daczára ennek azonban az árak oly nyomottak voltak, hogy a gyárak kielégítő nyereséggel nem számolhattak. A súlyszerinti kivitel emelkedett, az érték szerinti azonban visszament. A legjobb vevő monarchiánk, melynek behozatala e gépekben állandóan emelkedik és pedig az 1900. évi 8197 és 1901. évi 12.916 métermázsáról 13.908 métermázsára. Jó fogyasztók még Olaszország, Oroszország, Finnország és Svédország, ez utóbbi ország különösen a papirosanyag gyártásához szükségeltetteket illetőleg. Az írógépek fogyasztása emelkedő tendenciát követett, a szedőgépeké ellenben a múlt évben erősen hanyatlott.

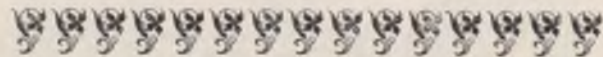
Új szedő- és öntőgép. A külföldön megjelenő szaklapok (természetesen pro és contra) hasábokat szentelnek egy új sorszedő és öntő gépnek. Ezt a legeslegújabb sorszedő és öntőgépet két hamburgi úri ember: Bibau Gyula és Campe Gyula találták fel. A gép — állítólag — valóságos unikum, mert szakadatlan munkában, tetszés szerinti különféle betűkből, kevert szedést is képes előállítani. Ha ez áll, akkor ez a gép volna a szedőgépek várva-várt eszménye, mely — mint a Gr. B. megjegyzi — még a kétbetűs rendszerű Linotype-et is háttérbe szorítaná.

Nemzetközi grafikai kiállítást terveznek Párisban 1904-re. E kiállításon képviselve volna a sokszorosítás minden ága, a hozzá tartozó egyéb szakok és a mind-

ezekhez tartozó anyagok és eszközök. Helyet a kiállítók díjtalanul kapnak. A kiállításra vonatkozó információk Páris, Rue de Mathurins 44 alatt szerezhetők be.

A francziák törvényt akarnak alkotni arra nézve, hogy a nyomdatulajdonosok az általuk a nemzeti könyvtár részére két példányban beszolgáltatandó nyomdatermékeket rongyból készült papirosra legyenek kötelesek nyomtatni. E törvény megalkotására az a sajnos körülmény vezet a francziákat, hogy sok értékes könyv csakhamar pusztulásnak indul a papiros silánysága miatt. Ugyanez a baj nálunk is megvan, talán fokozott mértékben, mint Franciaországban, s ennek oka természetesen leginkább az a féktelen verseny, mely a nyomda-ipar terén évek óta mindjobban dül és pusztít.

Bársonyos plakátok. A külföldön most nagyban üzik az úgynevezett bársonyos plakátok gyártását, s ez az eljárás meglehetősen jövedelmező, mert az ilyen plakátok remek hatásúak is így a megrendelő szívesen megfizet értök. A bársonyos plakát fölülete olyan, mint valami bársonyszöveté, a melyből a betűk világos színben, például fehéren domborodnak elő. Nyomatása a formátum nagyságával megegyező nagyságú cinklemezről történik. A cinklemezbe körülbelül 3 $\frac{1}{2}$ milliméternyi mélyre van belevésve a szöveg, a fölülete pedig tökéletesen sima, akár a réznyomati lemezé. Papirosul glacé-papírossal bevont kéregpapirost szoktak használni. Nyomatás után megszáritják a példányokat s azután újra berakják a gépbe, hogy a nyomtatott fölületet a festék jól fődje. A második nyomás megtörténte után — a bronzolás módjára — finom festett gyapjúporral pamacsolják tele a nyomtatott részeket s aztán megszáritják. Száradás után a fölösleges port letörölve: kész a különösen zárt helyiségekben való kifüggesztésre alkalmas bársonyos plakát.



Az 1903. július havi pénztári jelentés kivonata. *Bevétel:* tagdíjakban befolyt 183 korona 40 fillér, július 14-iki nyári mulatságon jelvényekből 520 korona, budai szinköri utalványokból 3 korona, áthozat június hórlól 2492 korona 99 fillér, a szakirodalmi alap áthozata 490 korona 31 fillér, függő követelés 128 korona = 330290 korona. — *Kiadás:* havi nyugták, levelezések portója 280 korona, az 1903. július 14-iki nyári mulatság kiadása 4460 korona, néhai Firtinger Károly könyvtárának vételára és szállítása 212 korona 17 fillér, készpénz a hó végén 240308 korona, készpénz a szakirodalmi alapnál 51165 korona, függő követelés 128 — korona = 330290 korona. A Kőr vagyonát képezi még: 10 darab hitelszöv. részjegy = 100 korona, 2 darab Gutenberg-részvény = 100 korona, Gutenberg-szoboralap címén 340 — kor., Ács Mihály-alap címén 500 — korona. — Tagsági forgalom 1903. július hóban. *Beléptek a Körbe:* Szabó István (Gyoma), Soós Béla, Weisz Márkus (Beer), Hajnal József (Lloyd), Krüger Ernő (Buschmann), Somos Árpád (Hunyadi M.). — *Kiléptek, illetve töröltettek:* Somogyi Iván, Szemeréy Géza, Zimmermann Adolf (Pallas), Kizsol László (Athenaeum). — *Tagállomány:* 371 rendes, 4 pártoló, 10 tiszteletbeli = összesen 385 tag.

Az 1903. augusztus havi pénztári jelentés kivonata. *Bevétel:* tagdíjakból befolyt 131 korona 60 fillér, áthozat július hórlól 2403 korona 68 fillér, a szakirodalmi alap áthozata 511 korona 65 fillér, az 1903. évkönyv bevétele 932 korona 76 fillér, színházjegy-utalványokból 320 korona, függő követelés 128 korona = 411089 korona. — *Kiadás:* havi nyugták, levelezések portója 260 korona, titkári kiadások 192 korona, házbér 1903. augusztus-októberre 8750 korona, készpénz a hó végén 243010 korona, az 1903. évkönyv kiadása 137806 korona, készpénz a szakirodalmi alapnál 8271 korona, függő követelés 128 — korona = 411089 korona. A Kőr vagyonát képezi még: 10 darab hitelszöv. részjegy = 100 korona, 2 darab Gutenberg-részvény = 100 korona, Gutenberg-szoboralap címén 340 — korona, Ács Mihály-alap címén 500 korona. — Tagsági forgalom 1903. augusztus hóban. *Beléptek a Körbe:* Breuer Jakab (Révai és Salamon), Brancsik Ferenc (Pesti részv.), Blumenthal Oszkár (Márkus), Czinn Simon, Kókay István, Bogdánzky Vincze, Balázs Károly, Schwetz Wilibald, Glücker Lipót, Müller Sándor, Kiss István, Schimkovits Vilmos, Petrásék Pál (Pallas). — *Hátralék miatt töröltettek:* Dobsa István, Fehérváry György, Freyer Sándor, Schön Lajos, Priložny M. (Pallas). *Tagállomány:* 379 rendes, 4 pártoló, 10 tiszteletbeli = összesen 393 tag.

Firtinger Károly siremlékére befolyt 1903 szeptember 20-ig: Lovag Falk Zsigmond 20 korona, Hirlapszedők köre 5 korona, Kolozsvári szaktársak 850 korona, Fiedler Károly (Mohács) 150 korona, M. kir. államnyomda személyzete 2040 korona, Skodnitz Jakob (Kánitz) ivén 1 korona, Scheftsik Mihály (Károlyi) ivén 182 korona, Neues Pester Journal személyzete 850 korona, Stephaneum személyzete 1630 korona, Székesfevárosi házi nyomda személyzete 790 korona, segélyző egylet hivatalnoki kara 240 korona, Seidl Péter nyomda (Ujvidék) 730 kor., nagykanizsai szaktársak 570 korona, gyomai szaktársak 13 korona, egri liceumi nyomda személyzete 440 korona, Seprős Walter (Nagybecskerek) nyomdatulajdonos ivén 480 kor., Athenaeum személyzete 5340 korona, Czettel és Deutsch nyomda személyzete ivén 420 kor., Pesti könyvnyomda r.-t. személyzete 5520 korona, Rózsa (Kósa) nyomda személyzete 1370 korona, Taizs-nyomda személyzete (Pécs) 640 korona, Rigler-nyomda személyzete 840 korona, Beer és Társa személyzete 9 korona, Nagy Sándor személyzete 520 korona, Kertész József nyomdatulajdonos 2 korona, Rákosi Jenő 20 korona, Fischhof Henrik 2 korona, Tóth István 80 fillér, ungvári szaktársak 870 korona.

Figyelmeztetjük a t. tagtársakat, hogy a kik a nyár folyamán tagsági díj hátralék miatt az alapszabályok értelmében töröltettek, azok a téli időnyben csak az esetben vétetnek föl tagokul — a törlés után egy éven belül — ha összes hátralékaikat törlesztik. — A t. házi pénztárosok figyelmébe ajánljuk, hogy Körünk összes kiadványai, így az Évkönyv is, tanulók részére 25 százalékkal olcsóbb. A Grafikai Szemle tehát számonként 30 fill., az 1904-iki Évkönyv előfizetve 90 fill. — Kérjük végül azon t. szaktársakat, a kiknél Firtinger Károly siremlékére gyűjtőív van, sziveskedjenek azt Wolf Antal utján a begyűlt összeggel s az aláírási ívvel Körünk pénztárosának mielőbb beküldeni, mert ez évi november 1-ére a siremléket okvetlenül föllálistjuk.

Felolós szerkesztő *Tanay József.* ☉ Főmunkatárs *Novák László*
Kiadótulajdonos a Könyvnyomdászok Szakköre.

ÜZLETELADÁS. Korpona sz. kir. városban levő nyomdánk (1 Liliput-gyorsajtó 47 : 60 cm. és egy Boston, megfelelő betűkkel) írószerraktárral és trafikkal, vagy ezek nélkül is, eladó. A nyomda ára 3200 K, a bolti állványoké 150 K. Az árú kb. 3000 K, melyből esetleg tetszés szerinti mennyiség választás szerint vehető át. Készfűzőknek további adatokkal szolgálunk. *Joerges A. özv. és fia*, Selmezbányán.

Tömöntöde
FISCHER
ÉS MIKA
Betüöntöde
BUDAPEST, VI., RÉVAY-UTCZA 6.

A legkülönfélébb czélszerű és divatos
Könyv- és címzetükből
nagy választékot tart. — Folyton készletben tart: szerb és héber betűket, körzeteket és kizárásokat, nyomdai szerelvényeket, betűszekrényeket és állványokat, a leggyorsabban készítvé és a legjobb minőségben kiállítva. — Ajánlja szabadalmazott **nyomdai vonalzó-berendezését** táblázat-szedéshez. Egy oktáv garnitúra 20 korona.

Elvállal igen jutányos áron egész nyomdai berendezéseket.



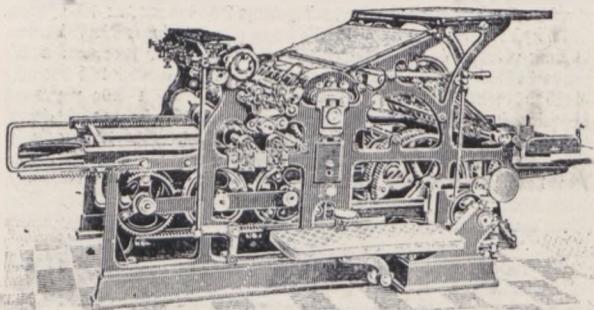
Schnellpressenfabrik Worms

Távirati cím:
Schnellpresse Worms.

Ehrenhard & Gramm, Act.-Ges.

Alapítottott
1869-ben.

WORMS. (RAJNAI HESSEN)



Könyvnyomó gyorsajtók

a legfinomabb autotípiák, többszínű nyomatok, akcizenciák, újságok és könyvek nyomására.

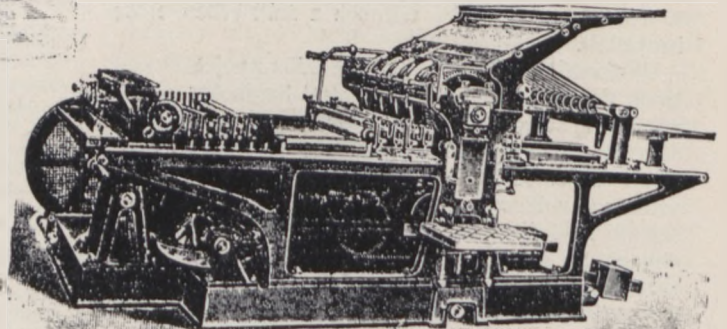
Különleges gyorsajtó C (német birodalmi szabadalom) könyvek, katalógusok és újságok legszebben való nyomtatására, vasutas járáttal és hengeres festékezővel (2 vagy 4 festékező henger), a festékező szerkezet, a nyomóhenger és a tolórúd kétoldalas hajtásával.


MAGYARORSZÁGI KÉPVISELŐ:

Klein József Budapesten, VI.,
Teréz-körút 52. szám.


Teljes nyomdai berendezések előnyös föltételek mellett.

Könyvomó gyorsajtók Gyorsjáratú könyvomó sajtó B vasutas járáttal s a nyomóhenger meg tolórúd kétoldalas hajtásával.





Buch-u. Steindruck-Farben-Fabrik



KAST & EHINGER
G.m.b.H.

FABRIK MARKA

STUTTGART

Gyári üzemünk felőleli valamennyi, a grafikai szakma számára szolgáló **FESTÉKEK** gyártását, elismert kiváló minőségben.

A cég minden kiállításon, melyen részt vett, ki lett tüntetve, így Párisban is 1900-ban a **grand prix-vel** és két aranyéremmel.

RAKTÁRAK AUSZTRIÁBAN
ÉS MAGYARORSZÁGBAN:

CARMINE HUGÓ
BÉCS, BUDAPEST (VI., Király-u. 26)
ÉS PRÁGA (Dittrichgasse 1968).

Alapítva 1892-ben.

BLANCO, vizít-, eljegyzési, meghívó-, esketési és menu-kártyák stb., préselt, merített, arany- vagy ezüstmetéssel, ugyszinte fehér facettel, a legfinomabb minőségig készítettnek

OCASEK KÁROLY
fényképészeti karton-gyárában
Budapest, VI. ker., Király-utca 26. sz.
Arany- és ezüst-nyomás.



ORMOS GUSZTÁV
UTÓDA

PROFOTOCINOGRAPHIAI-MŰINTÉZET
BUDAPEST AKACZFA-U. 47.
KÉSZITI A LEGJOBB
• CHLÍ (HÉKET) •
MINDENFELE NYOMTATVANYHOZ
FAMETSZETEK
HAZON KIVÜLI FELVÉTELEK
JUTANYOS ÁRBAN



Hamburg

Beit & Co.

Druck-Farben-Fabrik

Főraktár és iroda:
MÜLLER TESTVÉREK, Budapest, V., Súlyom-utca 13.

SCHÖNTAG GYULA

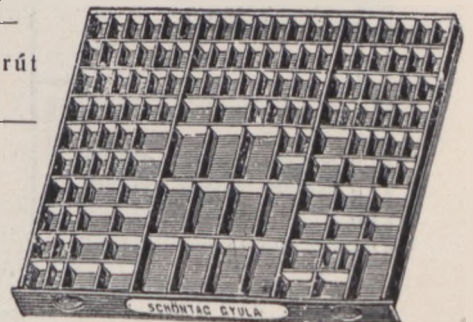
szakasztalos

BUDAPEST

VI., Váci-körút
51. szám.

Kis antiqua-
szekrény 3 frt.
Nagy szekrény
4 frt.

*
Arjgyezék ingyen
és bérmentve.



REPRODUKÁJO - MŰINTÉZET

PHOTO - CZINKOGRAFIA

WOLTITZ
MANFRÉD

Autotypia
Phototypia
+ Chemigrafia
4-szinű nyomás
Photolithografia

TELEFON
18-99

BUDAPEST, VI. KIRÁLY UTCA 30.



BERTHOLD H.

RÉZLÉNIAGYÁR
ÉS BETŰÖNTÖDE RÉSZV.-TÁRS.

BERLIN

Fióköntődék Szt. Pétervár, Moszkva
és Bauer & Co., Stuttgart

Rijánlja kitűnő készítményő rézléniait, rézkereteit,
rézdíszítményeit, könyv- és cimbetűit, díszkereteit stb.

Feltűnést keltő ujdonságok
betűkben, keretekben, rézlénikben

Kizárólagos vezérképviselők

PUSZTAFI ÉS TÁRSA, BUDAPEST
V., Pannonia-utca 2b
a kik mintákkal és ajánlatokkal szolgálnak



Államilag kedvezményezett első magyar
könyv- és könyomdai festékgyár

KURZWEIL JÁNOS ÉS TÁRSA

TELEFON
56-64.

47.004. és 53.406.
számú osztrák-magyar
szabadalmak.

GYÁR, IRODA ÉS RAKTÁR:

BUDAPEST
IX., Márton-utca 19.

Készít legjobb minőségű ujság,
illusztráció-, mű-, díszmű- és
mindenféle színes és fekete fes-
tékeket, Patent gelatin-henger-
anyagot. **Szedősorzókat**, iga-
zitható fesztővel, szabad. saját
találmány. Bronzok, kenczék, ko-
romégetés.

KITŰN-
TETÉSEK:

Temesvár 1891. Philip-
popol 1892. Országos
Iparegyesület 1892.
Milleniumi kiállítás
Budapest 1896.



Párisi világkiállítás 1900: Grand Prix.

Monoline-Szedőgépek

a steyri Oesterreichische Waffenfabriks-Gesellschaft



preciziós gyártmánya, a legegyszerűbb,
legolcsóbb és legtökéletesebb szedőgép.



A Monoline-gépek

immár működésben állanak: Bécsben a cs. kir. udvari és államnyomdában, a császári Wiener Zeitung, a Neue Freie Presse, Fremdenblatt, Extrablatt, Steyrermühle, St. Norbertus-nyomda, R. v. Waldheim cégü üzletekben; Budapesten a Pesti könyvnyomda-részvénytársaság intézetében és még egyéb városokban.

Kizárólagos gyártási engedély Ausztria, Magyarország, Szerbia, Románia és Bulgária részére

A. Marklowsky v. Pernstein, WIEN, VI., Wallgasse 26.

Magyarországi képviselő: Dessauer és Márkus, Budapest, VI., Lázár-utca 13.

CARMINE HUGÓ

GÉP- ÉS SZERSZÁMGYÁRA
BUDAPEST, VI., KIRÁLY-U. 26.

FŐÜZLET ÉS GYÁR

WIEN, VII., BURGGASSE 90.

A PÁRISI KIÁLLÍTÁSON GRAND
PRIX-VEL S KÉT ARANYÉREM-

MEL LETT KITÜNTETVE.

ALAPITTATOTT 1878. TELEFON 14—16

A GRAFIKAI IPARÁGAK ÖSSZES
SZÜKSÉGLETEINEK RAKTÁRA.

NYOMDAFESTÉKEK, KENCZÉK ÉS
HENGERANYAG NAGY RAKTÁRA

KAST ÉS EHINGER

G. M. B. H. STUTTGARTI ÉS
FEUERBACHI GYÁRAIBÓL.

KÉPVISELŐJE: KÖNIG ÉS BAUER, WÜRZBURG
HUGO KOCH, LIPCSE ○○○○
AUGUST FOMM, LIPCSE ○○○○
○○○○○○○○○○ CZÉGEKNEK



A kombinált
szedő- és soröntő-gép

TYPOGRAPH

FÖLÜLMUL MINDEN MAS GÉPET!

**Alig több, mint két év
alatt föllállított:**

Aussigban : Stef. Tietze
üzletében 1 gép.

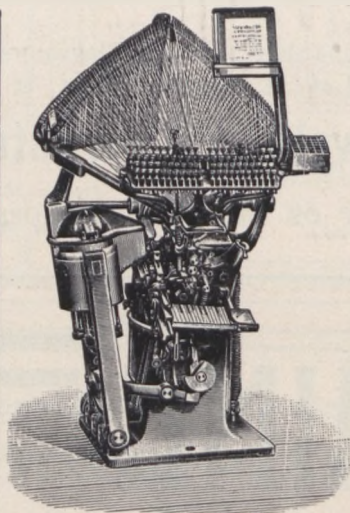
Bécsben : Bartelt Brunó-
nál 2 gép, J. L. Bondi
& Sohn cégénél 2, a
Deutsche Zeitung-nál
4, a Deutsches Volks-
blattnál 8, Hornung B.-
nél 2, Jasper Frigyes-
nél 2 gép.

Budapesten : a Pallas r.-t.
nyomdájában 1 gép, az
Európa-nyomdában 3,
a Beer E. és Társa
nyomdában 12 gép.

Gablonzban : Spiethoff
Gusztávnál 1 gép.

Grácban : a Styria es.
kir. egyetemi nyomdá-
ban 12 gép.

Győrött : a Pannonia
nyomdában 1 gép.



Innsbruck : C. Lampe 2,
Wagner egyet. ny. 4.
Klagenfurtban : J. & R.
Bertschingernél 1 gép.
Kuttenbergben : Solc
Károlynál 1 gép.

Meranban : Pöltzelber-
ger S.-nél 1 gép.

Prágában : a Politik
könyvnyomdájában 3,
az Unie-ben 3 gép.

Reichenbergben : R. Ger-
zabek & Co.-nál 2 gép.

Saizburg : Halauska's
Wittwe & Eiblhuber
cégnél 2, Kiesel R.-nél
2 gép.

Teschenben : Karl Pro-
haska cégnél 6 gép.

Troppauban : Drechsler
Adolfnál 2, Strasilla
Ágostnál 2 gép.

Zágrábban : az állam-
nyomdában 3 gép.

A gép egyszerűségéről, jövedelmezőségéről és munkaképes-
ségéről való meggyőződés mind szélesebb körben terjed.



Magyarországon és Ausztriában
immár 85 ilyen gép működik.



További Typograph-gépek felállításáról most tárgyalunk. Prospek-
tusokat, betűmintákat, bizonyítványokat stb. szívesen küld az
ausztria-magyarországi főképviselő :

Polacsek Frigyes, Wien, VI/1., Theobaldgasse 8.



UNION
FOTOCZINKOGRAFIAI
MŰINTÉZET
BUDAPEST
VI. UJ-UTCA 37. SZ.

AUTOTYPÁK
FOTOTYPÁK
CHEMIAGRÁFIA-
FOTOLITOGRAFIA

MINDENMŰ CLICHÉK ELKÉSZÍTÉSE
VALAMINT
KÜLÉS BEL FÉNYKÉPFELVÉTEL ÉPÜLETEKRŐL,
GYÁRAKRÓL, TÁRGYAKRÓL STB. ESZKÖZÖLTETIK.

TELEFON: 295. 7

C. Rüger

Leipzig

Rézléniagyár, bélyegző-
metszés, vésőintézet és
nyomdai kellékek gyára.

MAGYARORSZÁGI
VEZÉRKÉPVISELŐ:

KLEIN JÓZSEF

Budapest, Teréz-körút 52. sz.

Utóbbi teljes nyomdai és könyvkötészeti
berendezések szállítására is vállalkozik,
pontos teljesítést garantírozva.

Wörner J. és Társa

gépgyár és vasöntöde

== Budapesten. ==

Egyszerű gyorsajtók 2
vagy 4 festék-dörzsölő
hengerrel. Kétszint nyomó
gépek, 2 festékszerkezet-
tel, 2 vagy 4 festékdörz-
sölő hengerrel. Tégely-
nyomású gyorsajtók. √
Önműködő késköszörülő
gépek. Csomagoló- és
simitó-sajtók. √ √ √ √ √

Körforgású =
nyomó-gépek

illusztrált művek, újságok és
könyvek egy- és többszínbeni
nyomására, o tökéletesbitett
tölcsér- és körben forgó kés-
hajtogató készülékkel. oooo

Használt =
= gyorsajtók

alaposan kijavítva és átala-
kítva, jóállás mellett intányos
árért eladók. oooooooooo

Papírvágó- és papírfúró-
gépek. Aranyozó-, dom-
bornyomású- és kivágó-
sajtók. √ Könyvnyomdai
kézisajtók. Tömöntödei
berendezések. √ Transz-
misszió-telepek. √ Hun-
gária akcizidensz-gyors-
sajtók. √ √ Könyomdai
gyorsajtók. √ √ √ √ √



Telefon 23—70. sz.

ELSŐ MAGYAR

Telefon 23—70. sz.

BETŰÖNTÖDE

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, VI., Dessewffy-utca 32. szám.



Dús raktárt tart magyar, német, tót, horvát, szerb, román és
bolgár ékezetű

könyv- és címzetűkből, körzetekből, rézléniákból
és kizárásokból,

továbbá a legkülönbélebb ékítményekből és egyéb nyomdai föl-
szerelvényekből.

Egész nyomdai berendezések jutányos árban és gyorsan
foganatosíttatnak.

BÉLYEGZŐ-METSZÉS.
MECHANIKAI MŰHELY.
GALVANOPLASZTIKA.

TÖMÖNTÖDE.
ÓLOMZÁR-GYÁRTÁS.
RÉZLÉNIA-GYÁRTÁS.



!! UJDONSÁG !!

EGYETEMES TABELLA-ALAPZAT CZETTEL és BENDT-
NER szabadalma. o

Nagy-Becserek Oresits J. Jokly Lipót. Pleitiz Fer. Pál utóda (dr. Brajner L. és Mayer R.). Seprős Valter.	Nyirbátor Friedmann Lipót.	Rutka Böhm Albert.	Szegárd Árva J. Báter János. Lengyel Pál. Újfalusi Lajos utóda : Molnár Mór.	Tokaj Gestetner Adolt.
Nagy-Ényed Nagyenyedi könyvnyomda és papírnagyár r.-t.	Nyitra Huszár István. Iritzer Zsigmond. Kapsz és Kramár Lőwy Antal Neugebauer Nándor. Reicheles Lipót.	Salgó-Tarján Friedler Armin. Pollacek József.	Székelly-Keresztúr Szabó Testvérek.	Tolna Weltmann Ignác.
Nagy-Kálló Sarkadi József.	Ó-Becse Lévai Lajos.	Sárbogárd Spitzer Jakab.	Székellyudvarhely Becsék D. Fia. Betegh Pál.	Tolna-Tamási Jeruzsálem Ede.
Nagy-Kanizsa Fischel Fülöp. Krausz és Farkas. Wajdics József Ifj. Weisz L. és F.	Ó-Kanizsa Brück P. Pál. Schwartz A.	Sárvár Stranz János.	Székesfehérvár Eisler Adolt. Olúch Mor. ' Singer E. Számmer Imre (tulajdonos : Heckenast Kálmán). Számmer Kálmán. Székesfeh. és Vidéke ny.	Torda Füßy és Sztupjár.
Nagy-Károly Róth Károly. Sarkadi Nagy Zsigmond.	Oravicza Kehrer C. Wunder Károly.	S.-A.-Újhely Hegyalja-könyvnyomda (tul. : Alexander Vilmos). Landesmann M. és Társa. Lőwy Adolt. Pannonia-nyomda (tul. : Jurcsó és Ocskay). Zemplén-nyomda (tulajd. : Ehlerl Gyula).	Szempcz Fischer Nátháné.	Torna Rosenblüth Simon.
Nagy-Káta Nagykátai és Monori könyvnyomda Nagy-Kátán (tul. : Molnár S.).	Oroszáza Pless N. Veres Lajos.	Sáropataka Ev. ref. főiskola nyomdája (hérló : Steinfeld Jenő).	Szentes Kecskeméti Szabó Kálmán és Vajda Ernő. Szentés és Vidéke ny. Vajda Bálint utóda.	Török-Kanizsa Brück P. Pál.
Nagy-Kikinda Oujin V. Pannonia ny. Radák János.	Orsova Handl József. Orsovai könyvny. r.-t. Tillmann R.	Segesvár Horeth Frigyes. Jördens Testvérek.	Szent-Endre Schwarz I.	Török-Szent-Miklós Rubinstein Sándor.
Nagy-Kőrös Bazsó Lajos. Ottinger Kálmán.	Paks Rosenbaum Miksa E.	Selmeczbánya Joerges A. özv.	Szent-Gotthárd Wellisch Béla.	Trencsén Gansel Lipót. Skarnitzl X. Fr.
Nagy-Marton Oellis Henrik.	Pancsova Jovanovics Testvérek. Kohn Samu. Wittgischlager Károly.	Sepsi-Szent-György Jokai-nyomda r.-t. Móricz István és Vajna J.	Szenicz Bezsó János és Társa	Turóc-Szent-Márton Gáspárik J. Magyar nyomda (tulajd. : özv. Moskóczy Ferenczné) Turóc-szentmártoni nyomda r.-t.
Nagy-Mihály Landesmann B.	Pankota Ifj. Bod József.	Siklós Harangozó József. Minerva-nyomda (tul. : Klein Ferencz)	Szered Schreiber Mór	Új-Arad Mayer Lajos.
Nagy-Röcze Büchler Béla.	Pápa Goldberg Gyula. Nobel Armin. Ref. főisk. nyomda. Stern Rezső.	Somorja Goldstein József.	Szigetvár Corvina-nyomda. Kozáry Ede.	Újpest Corvina-nyomda Fuchs Antal és József. Krömer Alajos. Salgó és Társa.
Nagy-Szalonta Liebermann Mór. Reich Jakob.	Pásztó Schlesinger Mihály.	Sopron Petőfi-könyvnyomda (tul. : Zsombor Géza). Romwalter Alfréd. Röttig Gusztáv. Török és Kreamszner. Zollner Dezső.	Szilágy-Cseh Berkovits R.	Újvidék Fuchs Emil és Társa. Hirschenhauser Benő. Hungária-ny. (Friedmann Samu). Ivkovics György. Miletics Szvetozár. Popovics Testvérek.
Nagy-Szeben Drotleff József. Krafft W. Reissenberger Adolt. Tipografia nyomda (Marschall József). Tipografia Archidiecezana.	Pécs Lyceumi nyomda. Pécsi irod. és könyvny. r.-t. Taisz József. Wessely és Horváth.	Stájerlak Hollschätz F.	Szilágy-Somlyó Böloni Sándor. Heimlich Weisz r. in.	Ungvár Oellis Miksa. Jäger Bertalan. Lévai Mór. Székely és Illés. Unio könyvnyomda
Nagy-Szécsény Olatstein A.	Pécska Ruber István.	Sümege Horvát Oábor.	Szilágy-Somlyó Böloni Sándor. Heimlich Weisz r. in.	Vác Kir. orsz. fegyintézeti ny. Kohn Mór. Mayer Sándor.
Nagy-Szent-Miklós Pirkmayer Alajos. Wiener Náthán.	Perjámos Gatter és Frischmann. Hungária-ny.	Szabadka Bittermann József. Braun Adolt. Kladek István és Társa. Krausz és Fischer. Szabados Sándor.	Szill-Hadad Fein Sámuel.	Vág-Újhely Brück Ignác. Horovitz Adolt. Löwysohn Manó. Steinmann J.
Nagy-Szombat Fiebig József. Goldmann Miksa. Horovitz Adolt. Reisz L. Winter Zsigmond.	Petrozsény Figuli Antal.	Szamos-Ujvár Auróra-nyomda (tulajd. : Todorán Endre). Ór. kath. egyházmegyei nyomda.	Szolnok Bakos István. Fuchs Lipót é fia Fuchs Manó. Hay és Oriin (Várm. ny.). Jász-Nagykútn-Szolnok-megyei Lapok nyomdája (tul. : Vezery Ödön). Wachs Pál.	Vajda-Hunyad Ideál-könyvnyomda.
Nagy-Szőllős Ugocsei közp. könyvny.	Pozsony Alkaiay Adolt és fia. Angermayer Károly. Éder István. Freistadt Mór. Katholikus nyomda. Natali M. Preisak Ferencz. Westung. Grenzboite ny. (tul. : Simonyi Iván). Wigand K. F.	Szakolca Neumann, Teszlík és Tsa.	Szombathely Bertalanffy József. Egyházmegyei könyvny. Oábrlér Agoston. Breitfeld Dezső és Társa.	Verebely Neufeld Sándor.
Nagy-Tapolcsány Platzko Gyula. Zhorelia Gyula.	Pöstyén Óipsz H.	Szarvas Sámuel Adolt. Szikés Antal.	Tab Perl Pál.	Vesecz Kehrer Béla. Kirchner Ernő. Veronits József.
Nagyvárad Ifj. Berger Sámuel. Déry és Boros. Freund Lajos és Társa. Helyfi László. Hönig I. Láng József. Laszky Armin. Neumann Vilmos. Rákos Vilmos utóda. Sebő Izsák Imre. Sonnenfeld Adolt. Szent László-nyomda r.-t. (hérló : Csávássy Gyula).	Predmér Links M. utóda : Roenzweig H.	Szász-Régen Burghardt Rezső. Sebesch Károly.	Tapolca Lőwy B.	Veszprém Egyházmegyei könyvny. Krausz Á. Fia. Népakarat nyomdája (tul. : Takáts Sz.). Pósa Endre.
Námészto Schein M.	Putnok Gaertner Ignác.	Szász-Sebes Stegmann János. Winkler Lajos.	Tasnád Lövinger L.	Zala-Egerszeg Breisach Samu. Özv. Taly Rozália és tsa Unger Antal.
Naszód Schwartz Mór.	Püspök-Ladány Deutsch Izrael.	Szászváros Minerva-nyomda r.-t. Schaser A. Szászvárosi könyvny. r.-t.	Tata Engländer Jakab és Társa. Nobel Adolt.	Zala-Szent-Grót Nagy Sándor.
Német-Bogán Rosner Adolt.	Ráczkeve Cseri István.	Szatmár Litteczky Endre. Morvai János. Nagy Lajosné. Pázmány-sajtó. Szabad Sajtó könyvny. Weinberger Testvérek.	Temesvár Csanád-egyházmegyei ny. Csendes Jakab. Qutenberg-ny. Mangold Sándor. Moravetz Gyula. Stéger Ernő utóda. Uhrmann Henrik. Union-könyvnyomda (tul. : Steiner Ferencz). Veres Sámuel utóda.	Zenta Beretka Imre. Kabus Armin. Fekete Sándor.
Német-Palánka Kristofek József.	Rákospalota Deutsch Mózes. Fischer Dezső.	Szeged Endrényi Imre. Endrényi Lajos. Engel Lajos. Gönczi I. József. Schulhof Károly. Traub B. és Társa. Várnay Lipót. Wesselényi Géza.	Tenke Maár L. Vilmos.	Zilah Krausz E. és társa. Seres Samu.
Nezséder Horváth Béla.	Resicza Eisler József. Hungaria-könyvnyomda.	Szeghalom Riegel Zoltán.	Tisza-Füred Goldstein L.	Zólyom Nádasy Ferencz. Zólyom és vidéke ny.
Nyiregyháza Jóba Elek. Piringer János (tulajdonos : Özv. Piringer Jánosné). Szabolcsi Hírlap nyomdája (tulajd. : Székely Imre).	Rímászatombat Lévai Izsó. Náray I. A. Ráhely Miklós.	Székelyhid Kohn Sámuel.	Títel Czája Alajos.	Zombor Bittermann Nándor és Fia Kollár József. Obláth Károly.



Könyv- és könyomdai
festékgyár.

Wüste F.

Iroda és raktár:

BUDAPEST

VII., Kertész-utca 4. sz.

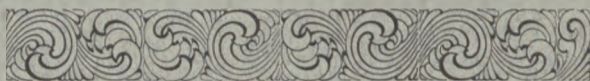
Gyárt: könyv- és könyomdák részére való fekete és színes, valamint réznyomáshoz szükséges mindennemű és színű festékeket.

Hengeranyag- és kencze-gyár.



JULIUS MÄSER (Lipcse)
magyarországi képviselője.

A Mäser-lemezek raktára.
TELEFON 62—79.



BÖLE JÓZSEF

RSZTALOS M.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy a könyvnyomdai felszerelések készítésére berendezett **Asztalos-műhelyem**

Aug. hó 1-től VIII., Horánszky-utca 3. szám alatt van. — Szakmámban számos éven át szerzett tapasztalataimnál fogva, mindenkor főttörévésem lesz t. vevőimet mindenképpen kielégíteni. Szükség esetén kérem a fentnevezett új czimemet használni.

Regálók s nyomdaiszereknek raktárámban mindig vannak.

POLACSEK ÉS NÁDOR

GRAFIKAI SZAKÜZLETE

Budapest, IX. ker., Rákos-utca 11. szám alatt.

A grafikai iparágak összes szükségleteinek raktára. Nyomda-festékek, kenczék, hengeranyag nagy raktára.



Tömöntöde-berendezések, szedővasak, lyukasztó (perforáló) gépek, formazáró készülékek stb., stb.

Raktár használt gépekben, melyek saját műhelyünkben teljesen rekonstruáltak. Teljes nyomdaberendezések is szállítanak.

KÉPVISELETEK: Berger és Wirth lipcsei festékgyár; a hírneves Augsburgi gépgyár; Faber és Schleicher könyvnyomdai gépgyára, Hogenforst A. gép- és szerszámgyára képviselői.

TELEFON 54-48.